

Toekomstvisie 2020 door dorpsbewoners

Heteren Overbrugt

Dorpsontwikkelingsplan Heteren
Voorjaar 2013

Verklaring opbouw Thema hoofdstukken

- Visie
- Doelen
- Initiatieven:

 = wat gaat er goed

 = wat kan er beter

 = ons voorstel

- 1 Voorwoord
- 2 Inleiding
- 3 Dorpsvisie 'Heteren overbrugt'
- 4 Thema 'Door verbinden meer beweging'
- 5 Thema 'Van jong tot oud'
- 6 Thema 'Bereikbaar en toegankelijk'
- 7 Thema 'Genieten in en om het dorp'
- 8 Thema 'Ontspannen wonen en leven'
- 9 Verbeeldingsschetsen
- 10 Slotwoord
- 11 Samenvatting
- 12 Colofon

Lijst onderzoeken/adviezen (op aanvraag beschikbaar).

Beste inwoner van Heteren,

In Heteren gebeurt van alles. Soms voor iedereen zichtbaar, een andere keer wat meer achter de schermen. Een willekeurige greep uit de ontwikkelingen van de laatste tijd: de ingebruikname van de brede school en het sportcomplex, nieuwbouw zorgcentrum Liefkenshoek, start van de (her)inrichting van het dorpshart met plein en winkels, planvoorbereiding voor recreatie in de uiterwaard.

Tegelijk moeten we ons blijven richten op de toekomst. Vandaag bedenken hoe we ons dorp van morgen leefbaar houden. De gemeente Overbetuwe heeft de dorpsraad van Heteren daarom gevraagd om samen met de inwoners een dorpsontwikkelingsplan (DOP) te maken. De afgelopen twee jaren zijn velen van u hier enthousiast mee aan de slag gegaan. Veelal in één van de vier dorps-brainstormavonden en/of vijf werkgroepen. Het resultaat ligt voor u.

Dit visiedocument hebben we samen tot stand gebracht. Dank voor uw inzet. Een betrokken, levendig, bereikbaar en onbezorgd Heteren. Daar gaan we voor. En daar gaan we samen met u en de gemeente verder invulling aan geven.

Samen maken we er iets moois van: Heteren overbrugt!

Met vriendelijke groet,

Johnny Uytdewilligen
Voorzitter Dorpsraad Heteren

"Grand café de Bongerd brengt mensen bij elkaar"
Roel Ras organisator van menig dorpsbrainstormavond spreekt uit ervaring.

Dorpsontwikkelingsplan

Tijdens de ontwikkeling van het DOP zijn we het dorp ingetrokken, om van de inwoners te horen hoe zij Heteren ervaren. Wat goed gaat, wat beter kan en wat zij als oplossing zien. Als de belangrijkste kenmerken van Heteren kwamen uit de bus: onbezorgd leven in een dorp, herkend en gekend worden op straat, mensen ontmoeten, het rijke verenigingsleven, de bedrijven en onderwijsinstellingen die midden in de samenleving staan. Bij al deze kwaliteiten draait het om mensen, met elkaar omgaan, elkaar opzoeken en vinden. Deze kwaliteiten willen we verder benutten en versterken. Het zijn de speerpunten bij het ontwikkelen van dit plan. De dorpsgemeenschap wil samen met de gemeente en betrokkenen hieraan vormgeven.

Ontwikkeling

Op verzoek van de gemeente hebben alle acht Overbetuwe kernen een DOP gemaakt: om scherp te krijgen wat er speelt in de dorpen en wat de wensen van de inwoners zijn. Bij de ontwikkeling van het DOP leunde Heteren op eerder gedane arbeid: de ontwikkeling van de 'Notendop'. Dit is een dorpsontwikkelingsplan in het klein. Hiervoor is indertijd een dorpsenquête huis-aan-huis verspreid en diverse Heterenaren zijn hiervoor geïnterviewd. Het centrumplan dat hieruit voortvloeide is inmiddels deels gerealiseerd.

Daarnaast is de toekomstvisie+ van de gemeente eveneens een belangrijke informatiebron geweest. Dit is een visie op Overbetuwe tot het jaar 2020. In de vele gesprekken met inwoners, organisaties en ondernemers komt namelijk heel duidelijk naar voren dat men de sociale samenhang in de dorpen erg belangrijk vindt. De gemeente wil sociale samenhang graag behouden en veiligstellen voor de toekomst, want deze is in Overbetuwe over 't algemeen erg goed.

Op 11 april 2011 is een bijeenkomst georganiseerd waar veel inwoners op af kwamen. Tijdens deze bijeenkomst werd een aftrap gegeven voor het DOP en is een gezamenlijke analyse gemaakt van de sterke en zwakke kanten van Heteren en ook gekeken naar kansen en bedreigingen. Deze analyse is de basis geweest voor dit plan dat nu voor u ligt.

Dorpsplein

Beemdthof

Vervolgens heeft de dorpsraad in samenwerking met de dorpsraadcoördinator van de gemeente en de Vereniging van Kleine Kernen een plan van aanpak opgesteld. Hierbij is alle informatie van Heterenaren en de gemeente ingezet om tot een heldere dorpsvisie te komen. Vervolgens is deze visie doorvertaald in thema's met onderliggende doelen en aansluitende concrete projectvoorstellen. Dit proces heeft ervoor gezorgd dat er een duidelijk beeld geschetst kan worden hoe Heterenaren willen dat hun dorp zich de komende jaren moet gaan ontwikkelen.

Vijf thema's, zes werkgroepen

De dorpsraad heeft vervolgens alle initiatieven onder vijf thema's geschaard: 1) door verbinden meer beweging, 2) van jong tot oud, 3) bereikbaar en toegankelijk, 4) genieten in en om het dorp en 5) ontspannen wonen en leven. Rondom deze thema's zijn vervolgens werkgroepen gevormd. Inwoners en organisaties waren van harte uitgenodigd om hier zitting in te nemen of vanaf de zijlijn mee te denken en suggesties mee te geven. De verschillende werkgroepen hebben diverse vervolgssessies gehouden om het eigen thema concreet te maken. Daarnaast ging een zesde werkgroep aan de slag: om de informatie die naar boven kwam in de vijf thema werkgroepen te vertalen in een overkoepelende richtinggevende dorpsvisie.

Financiële haalbaarheid

De projecten zijn naar wij verwachten grotendeels te financieren uit budgetten voor groot onderhoud openbare ruimten door betrokken beheerders, gemeente, provincie, waterschappen en/of financiering vanuit planontwikkeling. Of ze kunnen worden gefinancierd door provinciale of Europese subsidieregelingen voor de leefbaarheid van het platteland. De dorpsgemeenschap wil door zelfwerkzaamheid en geldinzameling haar bijdrage leveren.

Heteren overbrugt

Een paar jaar geleden heeft de dorpsraad een schriftelijke enquête huis-aan-huis verspreid en zo'n 350 interviews met inwoners afgenomen. Om te horen hoe ze over het dorp denken, wat hun wensen zijn. Vervolgens zijn vijf themagroepen, na evaluatie van de opbrengst aan ideeën uit de openbare dorps/brainstormavonden-DOP en de dorpsenquête, aan de slag gegaan met het uitwerken van initiatieven. In de reacties, gesprekken en gedachtewisselingen kwamen een aantal elementen regelmatig terug. Op basis daarvan heeft de werkgroep Visieontwikkeling de volgende visie opgesteld.

Dorpsvisie

Verbinden is niet nieuw voor Heteren! Dit doet het al zo lang zij bestaat. Heteren verbindt immers het Betuwse fruit met het Veluwe groen. Al in de Romeinse tijd bracht Heteren deze twee werelden bijeen. Twee werelden die alleen door Heteren overbrugbaar leken te zijn. Pas in 1972 werden deze werelden door de bouw van de Rijnbrug met elkaar verbonden. Heterense verbindingskracht maakt ons uniek en geeft ons bestaansrecht!

Heterense verbindingskracht zit in ons en gaan we nieuwe en sociale betekenis geven. We gaan samen werken aan een plezierige woonomgeving en een actieve dorpsgemeenschap. Door onze kennis, ervaring en contacten te bundelen komt Heteren meer in beweging.

Uit de inwonersenquête blijkt dat Heteren een betrokken, levendig dorp wil zijn. Inwoners vinden het belangrijk dat hun dorp bereikbaar is, dat er wat te doen is, ze hier de dagelijkse boodschappen kunnen doen en dat ze lekker in en om het dorp ontspannen kunnen leven. Heteren wil **betrokken, levendig, bereikbaar** en **onbezorgd** zijn!

Levendig

Bereikbaar

Betrokken

Onbezorgd

Overbruggen zit in ons bloed

Al vanaf de Romeinse tijd verbindt Heteren het Betuwse fruit en het Veluwe groen. Lange tijd vormde de veerpont de enige mogelijkheid om de rivier over te steken. Een gesprek met Wim van de Lagemaat, die in de jaren 60 naar Heteren verhuisde om aan de brug te werken.

Wim van de Lagemaat en zijn broer Rocus werkten beiden voor Christiani & Nielsen, de firma die de brug bouwde. De broers waren samen verantwoordelijk voor het belangrijkste onderdeel van de brug: het punt waar de Renkumse en Heterense kant elkaar ontmoeten, precies boven de Rijn. Voor de bouw van de brug verhuisden Wim en Rocus van Rotterdam naar de Narcissenstraat in Heteren. De broers en hun gezinnen voelden zich er al snel thuis. De kinderen gingen naar de school en Wim en Rocus werden actief bij SDOO. Wim als voetballer bij het eerste elftal, Rocus als bestuurslid. Overdag werkten ze aan de brug.

De lengte van de brug was uniek voor die tijd, ruim 700 meter, de langste brug in Europa. Aan de bouw van de brug werkten veel inwoners uit Heteren, Driel en Randwijk. Als er iets te vieren viel, gebeurde dat in het restaurant Sprokkelenburg. De bouw verliep over het algemeen voorspoedig, ondanks een periode van hoogwater, waardoor de bouw noodgedwongen een flinke poos stil lag. Wim praat met ontzag over de enorme watermassa: 'De Rijn veranderde van een rustige rivier in een kolkende watermassa vol gevaarlijke stromingen. In een mum van tijd was er een uitgestrekte watermassa, vanaf de top van de dijk tot aan de bomenrij aan de Renkumse kant.' Met bootjes moest men overvaren. Deze bootjes droegen de namen Thea en Piet, genoemd naar een lokale koffiejuifvrouw en een schipper. De stoombootjes werden ook ingezet voor de intocht van Sinterklaas, die toen al onder de brug plaatsvond. Oudere inwoners herinneren het zich ongetwijfeld.'

Lange tijd vormde de veerpont de enige mogelijkheid om de rivier over te steken. Wim: 'Als er iets was kon je altijd rekenen op de veermannen. Onze dochter

Annemieke zou geboren worden in het ziekenhuis van Wageningen. Met de veermannen maakten we afspraken, zodat we in geval van een bevalling 's nachts toch snel het ziekenhuis konden bereiken. Dat was toen nog niet zo eenvoudig.'

Met het openstellen van de Rijnbrug in 1972 kwam er een vaste verbinding tussen de twee werelden. Dit werd gevierd met een excursie en een tekenwedstrijd voor de kinderen. Bij de officiële opening konden alle inwoners van het dorp over de brug wandelen zonder dat deze al was opengesteld voor verkeer. 'Een bijzondere ervaring', zegt Wim. Met de komst van de brug was het lot van het veer bezegeld. Veerman Toon Niels maakte de laatste tocht, in 1973. Met de nieuwe Rijnbrug verbeterde de bereikbaarheid van Heteren enorm. De brug is inmiddels onmisbaar. Niet alleen voor Heteren, maar ook voor de Betuwe, en ver daar buiten.

Door verbinden meer beweging

De Dorpsraad heeft samen met de werkgroep-dorpsvisie nagedacht over de hoe de dorpsvisie 'Heteren Overbrugt' een belangrijke bijdrage kan leveren om de sociale cohesie in ons dorp te verbeteren. Er zijn twee bijeenkomsten georganiseerd met bestuursleden van verenigingen, ondernemers en vrijwilligers en/of medewerkers van maatschappelijk betrokken organisaties. Daarnaast hebben we ons ook laten informeren door deskundigen op het gebied van bijvoorbeeld social media. Vervolgens heeft dit geleid tot inzicht en zijn deze omgezet tot een themavisie.

De themavisie 'Door verbinden meer beweging', geeft ons het volgende beeld:

- Verenigingsleven vinden we allemaal belangrijk. We willen graag dat dit blijft bestaan want het maakt het dorp levendig.
- Bevorderen van een sociale samenleving door initiatieven van inwoners en verenigingen te faciliteren
- Verbinden van inwoners en verenigingen waardoor het dorp meer in beweging komt en zelf initiatieven worden ondernomen om de sociale cohesie te verbeteren.

De doelen voor dit thema zijn voortgekomen uit de gesprekken van twee bijeenkomsten in het najaar 2011:

1. onze kennis, ervaring en contacten eenvoudig bundelen om een plezierige woonomgeving te realiseren.
2. Heterenaren willen meer geïnformeerd worden over Heteren.
3. bestuursleden van verenigingen met elkaar verbinden om hun kennis, ervaringen, problemen te delen.
4. de online Heterenaren willen snel en makkelijk hun betrokkenheid kunnen uiten en delen

Tijdens een 2e bijeenkomst zijn samenwerkingsvoorstellen verder uitgewerkt. Door een aantal organisaties worden nu al enkele onderwerpen opgepakt. De andere initiatieven worden de komende paar jaar opgepakt.

Marinus van der Linde

'Samenwerking Heterense organisaties, overbrugt'

"Een enthousiaste groep van circa 80 brainstormende deelnemers heeft op deze avond een indrukwekkende ideeënlister aan kansen/bedreigingen en sterke/zwakke voor Heteren opgeleverd".

"De grote opkomst bij de brainstorm 'Samenwerkingsinitiatieven Heteren' gaf mij een enorme stimulans." Zegt Marinus van der Linde, lid van de dorpsraad en coördinator van het DOP. "Samenwerking Heterense organisaties, overbrugt! Dat heeft Heteren de afgelopen jaren in beweging gebracht en ons veel opgeleverd!

De resultaten mogen er zijn:

- Een vitale dorpsgemeenschap door samenwerking voor activiteiten, een aantal willekeurige voorbeelden, traditionele evenementen Koninginnedag, Sinterklaasintocht, Kerstmarkt gezamenlijke kerken, Never Forget Them en het succesvolle nieuwe initiatief Fun4kids de kinderweek. Initiatieven als deze kunnen alleen bestaan door samenwerking.
- Maar ook concrete voorzieningen konden alleen tot stand komen door samenwerkende organisaties op gebieden van: onderwijs, sport, cultuur en commerciële/maatschappelijke partijen. De Brede School 'De Vogeltuyn', sportcomplex 't Binnenveld' en Grand-café zalencentrum 'De Bongerd' zijn gerealiseerd. De start realisatie van het Dorpsplein en Beemdthof met een divers winkelbestand staat voor 2013 gepland.

Het is mooi om te zien dat de initiatiefnemers om het verenigingsleven te versterken gelijk aan de slag zijn gegaan. Diverse Heterense organisaties willen binnenkort het eerste dorpsmagazine huis-aan-huis verspreiden. Dat deze verenigingen een brug slaan en dit samen mogelijk maken, daar ben ik trots op!"

Met elkaar online in gesprek blijven over Heteren

✓ Heteren is een dorp waar veel gebeurt. De wijze waarop de bewoners worden geïnformeerd is voornamelijk via berichtgeving in een regiokrant.

- ?
- Heterenaren de mogelijkheid geven te reageren op berichtgeving en ontwikkelingen binnen Heteren
  - Betrokken Heterenaren moeten makkelijk berichtgeving met andere dorpingen kunnen delen.
  - Een interactieve omgeving over Heteren bieden om ideeën onderling te kunnen bespreken.
  - Zorgen voor interactie tussen Heterenaren op onderwerpen die de inwoners zelf aandragen.
  - Snel en eenvoudig Heterenaren kunnen raadplegen over vraagstukken.
  - Eenvoudig betrokken inwoners kunnen vragen om zich vrijwillig in te zetten voor een tijdelijk project

💡 Twitter en Facebook zijn een laagdrempelige methode om grootschalige interactie en dialoog aan te gaan met betrokken Heterenaren. Het is een uniek medium om ontwikkelingen met inwoners te bespreken. Door social media maken we de onderlinge discussie van inwoners over onderwerpen zichtbaar. Door de interactieve mogelijkheden wordt sociale cohesie echt voelbaar en zichtbaar. Bovendien wordt door een goed functionerende online dorpsgemeenschap kennis en kunde tussen inwoners eenvoudig beschikbaar gemaakt.

Social media krijgt Heteren meer in beweging!

De Peperbus van Heteren

✓ Verenigingen en het bedrijfsleven weten elkaar steeds beter te vinden. Ze willen samen met andere sociale instellingen Heterenaren beter informeren over activiteiten, sport, het bedrijfsleven en andere sociale voorzieningen.

- ?
- Verenigingen hebben meer moeite om relevant te zijn voor het bedrijfsleven.
  - Het bedrijfsleven heeft geen krachtig communicatiemiddel om te communiceren met alle Heterenaren
  - Heterenaren zijn vaak niet op de hoogte van alle ontwikkelingen en mogelijkheden
  - Sportverenigingen zijn op zoek naar een communicatiemiddel om hun doelgroep te bereiken
  - Steeds dezelfde ondernemers worden gevraagd voor sponsoring.
  - Het wildplakken van posters over berichtgeving evenementen moet worden voorkomen

💡 Bedrijven en verenigingen uit Heteren maken een blad voor Heteren, met daarin alles wat boeiend is voor de inwoners uit het dorp. Door advertenties krijgen ze inkomsten die voor een groot deel ten goede komen aan de verenigingen en clubs in Heteren.

Verenigingsleven versterken door samenwerking

✓ Heteren krijgt een steeds rijker verenigingsleven. De afgelopen jaren zijn Fun4Kids, de Scouting en Never Forget Them en de carnavalsvereniging Natnekke opgericht. Daarnaast is een kunstinitiatief in oprichting.

- ?
- Verenigingen hebben moeite om aan bestuursleden te komen.
  - Het verenigingsleven leeft onvoldoende onder de inwoners
  - Voor nieuwe initiatieven is het lastig contact te leggen met samenwerkingspartners.

💡 Een actief verenigingsleven verhoogt de leefbaarheid. Door meer onderling contact, de krachten van verenigingen en organisaties bundelen. Samenwerkingsoverleg Heteren met alle organisaties, jaarlijks afstemmen waar we elkaar kunnen versterken. Verenigingen werken meer samen en gebruiken daarbij elkaars kennis, kunde en materialen. Informeer inwoners goed over wat er te doen is.

Een actief verenigingsleven verhoogt de leefbaarheid.

Ontdek de geheimen van Heteren

✓ Er is steeds meer te doen in Heteren. De historie van Heteren is te bewonderen in het smalspoormuseum, de daarnaast liggende steenfabriek Randwijk en het oorlogsmuseum. De Betuwse cultuur is herkenbaar in onder andere de appelplukdagen van de Landwinkel.

? • Er is veel te doen in Heteren, maar dat wordt niet altijd opgemerkt. Inwoners zijn zich er niet van bewust.
• Interessante punten, bezienswaardigheden en activiteiten vallen niet op.
• Verkooppunten van streekproducten duidelijker presenteren.

💡 Zet wandel- en fietsroutes uit rondom bepaalde thema's. Denk aan: geschiedenis van het dorp, architectuur, Tweede Wereldoorlog, natuur, streekproducten-fruittelers, landschap- en cultuurhistorie, enzovoort.

"Kunst verbindt inwoners"

Karel Hulstein één van de deelnemende kunstenaars aan het kunstrandje Overbetuwe tienjarig bestaan, spreekt uit ervaring.

Bewonder artistiek Heteren

✓ Kunstcursussen zoals aquarellen voor jeugd en volwassen, maken gebruik van de moderne ingerichte atelierruimte in de Brede School. Tijdens het 'Kunstrandje Overbetuwe', n.a.v. het tienjarig bestaan Overbetuwe, heeft een groep kunstenaars en geïnteresseerden in kunst het 'Kunst Initiatief Heteren' opgericht.

? Kunstbetrokkenen willen samen met anderen kunstinitiatieven uitvoeren, maar er is in Heteren geen organisatie vorm beschikbaar.

💡 Organiseer een platform 'Kunst Initiatief Heteren'. Ga mogelijkheden na voor een structurele organisatievorm. De groep kunst geïnteresseerden heeft behoeftes geïnventariseerd voor het 'Kunst Initiatief Heteren'. Er is behoefte aan een expositieruimte/atelierruimte. De aangewezen locatie hiervoor is de ruimte in De Brede School. Deze ruimte zal worden ingezet voor demonstraties van verschillende kunstuitingen, zelfstandig met een groep een dagdeel schilderen of andere kunstuitingen, cursussen/workshops, het houden van een verkooptentoonstelling en het uitnodigen van gastdocenten. Daarnaast wil men hier ook een kunstroute of expositie in Heteren organiseren.

Chillen in de jongerenhuiskamer

✓ Jongeren willen contact en zoeken elkaar op in het dorp.

? Jongeren willen elkaar alle dagen van de week ontmoeten, ook bij slecht weer en in een omgeving die veilig en vertrouwd is net als thuis.

💡 De zaal van het 'Het Wapen van Heteren' in overleg met de caféhouder, dorpsagent, jongerenwerker de Stuw/gemeente, jeugdwerkgroep gebruiken als 2e huiskamer voor jongeren.

Van jong tot oud

De werkgroep is gestart met het evalueren van de opbrengst aan ideeën van jongeren en ouderen vanuit de openbare dorps/brainstormavond en de dorpsenquête. Voor de haalbaarheid van initiatieven vindt de werkgroep het belangrijk dat deze ideeën aansluiten bij het gemeentelijke beleid de Toekomstvisie Overbetuwe Plus. We hebben met de betrokken beleidsambtenaren gebrainstormd over hoe deze ideeën passen in het gemeentelijke beleid. Hierna heeft de werkgroep de Heterense ideeën vertaald naar een themavisie Van Jong tot Oud.

De themavisie 'Van jong tot oud' heeft de volgende uitgangspunten:

- Jongeren van allerlei leeftijdscategorieën en groepen willen zich thuis voelen in Heteren. De betrokkenheid en levendigheid van Heteren neemt toe, als ze elkaar op een plezierige plek kunnen ontmoeten.
- Heteren is ook toegankelijk voor ouderen. Zij genieten van het leven en wonen met plezier in Heteren als ze elkaar onbezorgd kunnen ontmoeten.
- Door het organiseren van activiteiten worden deze groepen verbonden met het dorp, ervaart men het onbezorgde leven in het dorp en wordt sociale isolatie van mensen voorkomen.

De doelen zijn voortgekomen uit de gesprekken met jongeren en ouderen:

- 1) oudere jongeren willen elkaar ontmoeten
- 2) activiteiten om jong en oud te verbinden met het dorp
- 3) kinderen willen om de hoek onbezorgd kunnen spelen en sporten
- 4) Jong en oud wil kunnen sporten in en om het dorp.

Om deze doelen te bereiken hebben we eerst geïnventariseerd wat goed gaat en wat beter kan. Vervolgens zijn we op de fiets gestapt om bepaalde situaties ter plekke te bekijken. Uiteindelijk hebben we als werkgroep, met steun van vakmensen, 14 initiatieven ontwikkeld waarmee we onze doelen willen bereiken.

Ronnie Groenewold

'Met jong en oud om de keukentafel'

"Het team Van Jong tot Oud heeft mij echt overtuigd dat we samen het verschil kunnen maken.

Met deze plannen proberen we ook een brug te slaan tussen jong en oud". Aan het woord is Ronnie Groenewold, voorzitter van de werkgroep Van jong tot oud. Ronnie heeft het afgelopen anderhalf jaar met veel plezier de bijeenkomsten van de werkgroep gecoördineerd.

"Het projectteam kijkt met een tevreden gevoel terug op het traject dat we samen met de jongeren en ouderen hebben doorlopen. Toen we eenmaal met de jongeren en ouderen in gesprek kwamen, waren we er snel uit. Ze hebben niet alleen de knelpunten aangegeven en realistische suggesties meegegeven, maar ook echt actief deelgenomen. Daarmee gaven ze ons een flinke duw in de goede richting.

Door het onderlinge contact ontstonden ook spontaan nieuwe ideeën. Hierbij willen ouderen zich inzetten voor jongeren en andersom. Erg leuk en inspirerend om te zien, hoe door Heterense overbruggingskracht jong en oud met elkaar worden verbonden. En dat je door verbinden in de praktijk ook echt beweging krijgt!"

Jongerensoos Insula aanpakken

Er is een jongerensoos voor jongeren in Heteren

Er is weinig te doen voor jongeren in de leeftijd van 12 t/m 16 jaar. Dit kan echt beter. Wel is er de jongerensoos Insula, maar het gebouw is niet meer van deze tijd. En Insula kampt met een slecht imago. De omgeving is niet uitnodigend. Het is een achteraf plek, het gebouw is slecht onderhouden en de omgeving is kil en zakelijk aangekleed. Dat is voor ouders en veel jongeren een reden om Insula te mijden. Het toegangspad, verharding, erfbeplanting, verlichting en voorgevel zien er rommelig/getto achtig uit. Het toezicht van de jongerenwerker en de openingstijden zijn beperkt, het zicht op gebruik van alcoholische en andere geestverruimende middelen is onduidelijk.

- Bestaande jongerensoos Insula renoveren, zodat het een aantrekkelijke locatie wordt voor jongens en meiden.
- Herinrichting toegangsweg, klinkerverharding, erfbeplanting en prettige heldere verlichtingsarmaturen, zodat er een prettige sociale veilige buiten-entree ontstaat.
- Meer mogelijkheden voor de jongeren, met openstelling op alle avonden van de week.
- Imago van Insula verbeteren, zodat ouders hun kinderen toestemming geven om naar Insula te gaan. In samenwerking met basisscholen in de laatste weken van de schoolverlaters (groep 8) wordt er een presentatie gegeven door jongerenwerker, wat er voor 12+ in Insula te doen is. Gevolgd door een soort opendag, waar ook ouders worden uitgenodigd.

Aanwijzen van drie jongerenontmoetingsplekken

De jeugd ontmoet elkaar op drie hangplekken: bij de Rabobank, het oude postkantoor en de Brede School. Wat deze plekken zo prettig maakt voor de jeugd zijn de afdakjes, bankjes en windschermen. Ook voor de inwoners zijn deze plekken fijn vanwege de gepaste afstand tot de woningen en de zichtbaarheid van de jongeren.

Twee hangplekken verdwijnen zodra het nieuwe centrumplan wordt gerealiseerd. Jongeren (leeftijd 13 plus) hebben geen eigen vertrouwde veilige plek meer om elkaar te ontmoeten.

Maak drie nieuwe hangplekken in de buurt van de C1000/Jumbo, het nieuwe dorpsplein, en de Brede School. De hangplekken hebben een afdak, achterwand, bankjes en een prullenbak en zijn voor iedereen zichtbaar. Ze staan op gepaste afstand van de woningen. Het is er veilig en prettig.

Activiteitenplan van Jong tot Oud

In het gemeenschapsleven is er nagenoeg voor elk wat wils. Veruit de meeste ouderen en jongeren voelen zich prettig in Heteren. Ze wonen er met plezier, voelen zich onderdeel van het maatschappelijk leven, en doen mee in de samenleving.

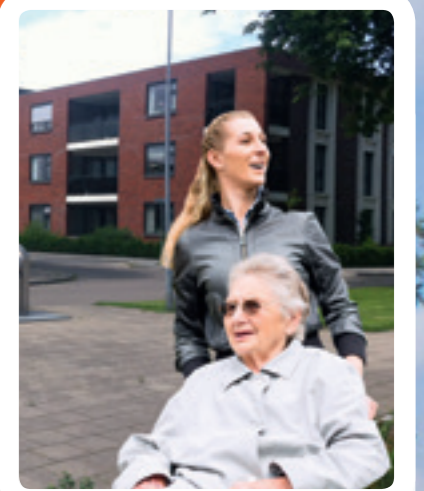

Een kleine groep ouderen en jongeren valt buiten de boot. Ze doen niet mee in de samenleving. Ze voelen zich niet thuis bij het huidige aanbod van activiteiten.

Los de isolatie van beide groepen op door ze met elkaar in contact te brengen:

- Inventariseer bestaande basisschoolactiviteiten voor senioren. Er bestaan activiteiten vanuit de basisschool waar oudere kinderen senioren leren om te gaan met allerlei nieuwe internet mogelijkheden.
- Geef leerlingen van groep 8 voordat ze de basisschool verlaten een presentatie over het 12+ programma in Heteren.
- Organiseren van een Fun4kids activiteit in samenwerking met senioren en/of verzorgingstehuis.
- Oprichten van scouting in samenwerking met actieve senioren.
- Demonstratie van hoe nieuwe media werken door jongeren voor ouderen. Ideeën waaraan wordt gedacht, o.a. Twitter, facebook, of hoe een iPad / iPhone werkt.
- Leefwerelden project, samen met lokale media. Jongeren en ouderen worden aan elkaar gekoppeld en verdiepen zich in elkaars leefwereld. Media project, waar jongeren een aantal dagen de ouderen in hun leefwereld meenemen en vice versa. Dit volgen en vervolgens laten zien hoe waardevol beide voor elkaar kunnen zijn en hoeveel respect je voor elkaar krijgt.

Informeel samenkomen senioren

Senioren kunnen elkaar ontmoeten in het Grandcafé De Bongerd.

Een informele plek, als alternatief voor de meer commerciële gelegenheden is niet beschikbaar.

Biedt de seniengroepen de mogelijkheid om elkaar informeel te ontmoeten. Stel leegstaande schoollokalen open voor ontmoeting en activiteiten.

- Maak in de Liefkenshoek een informeel grand-café, een voor ouderen niet commercieel trefpunt in Heteren.
- De Brede School voorziet in informele ruimtes voor senioren. Aanwezig zijn: een bibliotheek, atelierruimte en twee multifunctionele aula's met koffiebar/pantry. Communiceer gebruiksmogelijkheden.
- De centrale entree van De Vogeltuin De Brede School te voorzien van een koffiehoek. De leestafel is er al en het is een openbare gezellige ruimte.

Voetbalveld aan de Kamperfoeliestraat verbeteren en geschikt maken voor meer sporten

Trapveld aan de Kamperfoeliestraat wordt veel gebruikt.

Het veld kan beter: het veld is niet egaal en voor de doelen ligt vaak een plas. Vervelend als het geregend heeft.

Er is geen beukenhaag langs de straat: ballen rollen over de Kamperfoeliestraat. Gevaarlijk, zowel voor de kinderen als de automobilisten. Basketballen is niet mogelijk.

- Pas het trapveld aan, zorg dat het bruikbaar en veilig wordt. Breng rubbertegels aan voor de doelen. Dit voorkomt dat er zich steeds weer kuilen met plassen vormen. Egaliseer het veld zodat kinderen niet struikelen.
- Plaats een beukenhaag langs de Kamperfoeliestraat.
- Zorg voor basketbalfaciliteiten achter het westelijke doel/vanghek. Verhard de ondergrond en plaats twee baskets.

Multifunctioneel sportveld aan de Schoutenkamp

Er is één trapveld aan de Kamperfoeliestraat, intensief gebruikt door de gehele dorpsjeugd.

- Er is in de Melkweide en Schoutenkamp geen trapveldje voor de jeugd in de leeftijd van 12+.
- Er is behoefte aan een multifunctioneel speelveld waar naast voetbal ook andere sporten mogelijk zijn.

- Zorg dat er weer een evenwichtige spreiding van de sportvelden over het dorp komt, zoals voorheen het geval was.
- Het veld aan de Schoutenkamp is mooi gelegen en op gepaste afstand van woningen. Maak van het veld een multifunctioneel sportveld voor jeugdige sportliefhebbers.

Multifunctioneel sportveld naast het sportcomplex 't-Binnenveld

In Heteren is één trapveld aan de Kamperfoeliestraat. De jeugd weet deze goed te vinden.

In het zuidoosten van het dorp is geen trapveld voor de 12+ jeugd. Ook is direct nabij de Brede School geen trapveld voor buitengym beschikbaar.

- Zorg voor een goede spreiding van de sportvelden over het dorp. Bijvoorbeeld door grote trapvelden aan de Schoutenkamp, Kamperfoeliestraat en naast het sportcomplex 't Binnenveld.
- Het multifunctioneel sportveld voor jeugdige sportliefhebbers naast het sportcomplex 't Binnenveld, dichtbij voor buitensportmogelijkheden tijdens de gym uren van de Brede School.
- Zorg dat in het zuidoosten van Heteren de jeugd in de 12+ leeftijd ook kan sporten en samenkomen op dit veld.

Trapveldje achter de Klimboom

In Heteren is één trapveld aan de Kamperfoeliestraat. De jeugd weet deze goed te vinden.

In het noordoosten van het dorp is geen trapveld voor de 12+ jeugd.

- Zorg dat in het noordoosten van Heteren de jeugd in de 12+ leeftijd ook kan sporten en samenkomen op dit trapveldje eenvoudig ingericht met twee doelen inclusief ballenvanghek.
- Zorg voor een goede spreiding van de sportvelden over het dorp.

Pannavelden voor Melkweide zuid en noord

Voor de jeugd in de leeftijd 2 – 12 jaar zijn er voldoende speelplekken in Melkweide.

Voor de jeugd in de leeftijd van 12+ zijn er weinig speelplekken.

Bied de jeugd in de leeftijd 12+ de mogelijkheid om te sporten en elkaar te ontmoeten. Voeg speelvoorzieningen toe aan de bestaande speelplekken. Zorg voor pannavelden en een tafeltennistafel bij de speelplekken Vloedschuur en Boomgaard. Deze voorstellen sluiten aan bij de leeftijdsopbouw van Melkweide.

= wat gaat er goed

= wat kan er beter

= ons voorstel

Beachvolleybalveld bij de recreatieplas

- ✓ Aan het jaarlijks door de volleybalvereniging georganiseerde volleybalstraattoernooi wordt breed gehoor gegeven door veel straatteams.
- ? Beachvolleybal is niet meegenomen in de recreatieplan-ontwikkeling aan de plas van Wijk.
- 💡 Neem in het uiterwaardenplan de mogelijkheid op om te beachvolleyballen langs de recreatieplas. Sporten langs het water is fijn voor jong en oud.

Cool Nature eiland aan de zuidoever Randwijkse Waarden

- ✓ Er is van alles te doen voor de jeugd.
- ? Jeugd maakt nauwelijks kennis met de natuur in het rivierengebied. Een natuur belevingsvoorziening is niet meegenomen in de recreatieplan-ontwikkeling aan de plas van Wijk.
- 💡 Maak een groen en avontuurlijk natuurspeleiland. Kleed het spannend aan en zorg voor struipaden, klimbomen, vuurplek, een plek met takken om hutten te bouwen, stapkeien in doorwaadbare-plaats, enzovoort. Zo wordt buiten spelen en bewegen nog leuker. Werk hierbij met duurzaam materiaal. Dat bespaart ook nog in kosten. Op vroege leeftijd respect bijbrengen voor de natuur biedt de beste natuurbescherming voor de toekomst.

Buitensport / fitnessstoestellen

- ✓ Heteren heeft sportfaciliteiten. En er zijn een aantal aantrekkelijke wandel- en fietsroutes uitgezet.
- ? Er is geen beleid voor fitnessstoestellen in de buitenruimte.
- 💡 Maak beleid. En plaats fitnessstoestellen langs wandelpaden. Zo kan iedereen sporten. Voldoende beweging is belangrijk voor een gezond leven.

ATB-route uitzetten

- ✓ Heteren heeft diverse sportvoorzieningen.
- ? De diversiteit aan sporten kan beter.
- 💡 Zet een mooie ATB-route uit. Zorg voor een rondje van ongeveer 25 kilometer over de zomerkade van de Neder-Rijn, via Lexkesveer, veerstoep Heteren en Drielse veer. Laat het rondje via de A50-brug aansluiten op het ATB-netwerk bij Renkum/Doorwerth.

Skatebaan gebruikersvriendelijker maken

- ✓ De skatebaan is een groot succes
- ? De skatebaan is te kort en de boomvakken hinderen. Skaters belanden wel eens in struiken of tegen bomen. Meer variatie in skatetoestellen.
- 💡 Verleng de skatebaan en plaats enkele aanvullende skatetoestellen. Haal hinderlijke beplanting weg, vervang deze door verharding met kleine boomvakroosters. Dat bevordert het plezier en de veiligheid. Zorg voor een afdakje rondom één van de bomen op de skatebaan. De jeugd blijft nu wachten in de regen, totdat de bui over is. Bovendien kunnen ze dan hun skateboard droog houden en dit voorkomt het risico op ernstige blessures.

Bereikbaar en toegankelijk

De werkgroep is gestart met het evalueren van de opbrengst aan ideeën vanuit de openbare dorps-brainstormavond en de dorpsenquête. Voor de haalbaarheid van initiatieven vindt de werkgroep het belangrijk dat deze aansluiten bij de ideeën van de gemeente. We hebben met de betrokken beleidsambtenaren gesproken over hoe deze passen in het gemeentelijke beleid. Dit heeft uiteindelijk geleid tot een duidelijke themavisie over de bereikbaarheid en toegankelijkheid van Heteren.

De visie Heteren voor het thema 'bereikbaar en toegankelijk' geeft ons het volgende beeld:

- Inwoners willen elkaar veilig ontmoeten op straat. In een dorps inrichting van de openbare ruimte voelen wij ons thuis en dit geeft ons het gevoel van onbezorgd wonen in een dorp. Bovendien zorgt een fraai dorpsbeeld van straten en pleinen ervoor dat wij met meer plezier leven in ons dorp.
- Wij willen graag veilig fietsen in en om het dorp. Heteren wil graag een toegankelijk fietsnetwerk zonder grote snelheidsverschillen en risicovolle confrontaties met andere verkeersdeelnemers.
- Heterenaren genieten van het onbezorgd wonen in een dorp met de dynamiek en het werk van de stad om de hoek. De verbinding met de steden Arnhem en Wageningen is voor Heterenaren erg belangrijk. De goede bereikbaarheid zorgt ervoor dat wij kunnen wonen en werken in een plezierige leefomgeving.

De doelen voortgekomen uit deze gesprekken zijn:

- 1) Dorps herinrichting van asfalt naar klinkers voor een veilige en passende woonomgeving
- 2) Dorpsverkeersontsluitingsplan voor een veilig dorp met minder snelverkeer.
- 3) Fietsroutes veilig en aangenaam voor scholier, recreant en werkenden.
- 4) Openbaar vervoer voor iedereen dichtbij huis en werk.
- 5) Optimale leefkwaliteit voor gezond wonen in Heteren.

Om het bovenstaande voor elkaar te krijgen hebben we eerst geïnventariseerd wat goed gaat en wat beter kan. Vervolgens zijn we op de fiets gestapt om alle situaties ter plekke te bekijken. Uiteindelijk hebben we als werkgroep, met steun van een verkeersdeskundige, 10 initiatieven ontwikkeld waarmee we onze doelen willen bereiken.

Leslie Hendriks

‘Met dorpsbewoners, dé ervaringsdeskundigen, aan de slag’

“Veilige en mooie straten brengen mensen tot en bij elkaar”. Aan het woord is Leslie Hendriks, voorzitter van de werkgroep bereikbaar en toegankelijk. Leslie kijkt tevreden terug op de afgelopen anderhalf jaar, de enthousiaste werkgroep en de samenwerking met beleidsambtenaren.

“In het Grand-café zalencentrum De Bongerd zijn we met een breed samengestelde werkgroep met contacten vanuit de scholen, sportverenigingen en betrokken bewoners bijeengekomen. Het is opvallend dat we vanuit de diverse gezichtsvelden we het beeld van onveilige situaties delen. Al brainstormend hebben we een beeld gekregen over de verkeersveiligheid en bereikbaarheid.

Na de evaluatie van de openbare dorps-brainstormavond en de dorpsenquête kwam de werkgroep al tijdens de eerste bijeenkomst snel tot de conclusie dat het gaat om je veilig en prettig te kunnen verplaatsen als voetganger, fietser en automobilist. Waarbij onze aandacht vooral uitgaat naar de kwetsbare verkeersdeelnemers, lopend en op de fiets, zoals scholieren, werkenden, recreanten en sporters naar de voetbal- en tennisvelden. Daarnaast is een goede aansluiting van het dorp op het openbaar vervoersnet essentieel. Met openbaar vervoer worden voorzieningen in Arnhem, Wageningen en aansluitende plaatsen bereikbaar voor alle dorpsgenoten.

Gebleken is dat de inbreng van de dorpsbewoners van groot belang is geweest voor het proces. Een voorbeeld hiervan zijn inderdaad de wijzigingen in de busroutes. Beleid wordt veelal bepaald door beleidsmedewerkers buiten het dorp. Echter zijn de dorpsbewoners dé ervaringsdeskundigen. Gelukkig hebben we met de beleidsmakers goed kunnen overleggen en zijn we gezamenlijk tot een goede oplossing gekomen”.

Herinrichting Kastanjelaan & Randwijkse Rijndijk (binnen bebouwde kom)

- ✓ De Kastanjelaan met zijn monumentale panden en bomen is prachtig.
- ? De inrichting van de asfaltweg sluit niet aan bij de wensen van de inwoners. Ze willen de wegen kunnen gebruiken als woonstraat en wandelroute en genieten van de mooie omgeving.
- 💡 Maak van de Kastanjelaan een mooi dorpsommetje, eventueel in combinatie met het geplande uiterwaard-pad. Een veilige en mooie weg bevordert de leefbaarheid. Pas het straatprofiel aan:
  - Maak een versmalde asfaltstrook die voorkomt trillingen autoverkeer, met aan beide zijde een wandel- fiets- parkeerstrook, karaktervol vormgegeven in gebakken klinkers.
  - Vervang de verlichting. Lantaarnpalen met een klassieke uitstraling versterken het gewenste beeld.
  - Kies voor een mooi houten hek in plaats van een afrastering van draad.

Herinrichting Julianaweg

- ✓ De Julianaweg is ingericht met snelheid remmende maatregelen.
- ? Door het asfalt in de straat ontbreekt het dorpse karakter van één van de mooiste dorpsstraten van Heteren.
- 💡 Een dorpse en veilige weg voor aanwonenden. Een mooie weg bevordert de leefbaarheid van de straat. Richt de straat opnieuw in:
  - Vervang de asfaltverharding door gebakken klinkers en granieten banden passen bij het monumentale dorpse karakter van deze straat.
  - Vervang de verlichting door lantaarnpalen met klassieke uitstraling.

Herinrichting Onze Lieve Vrouwe straat & Dorpsstraat

- ✓ De OLV straat en Dorpsstraat zijn ingericht als woonstraten waardoor het verkeer haar snelheden matigt. De in gebakken klinkers uitgevoerde rijweg van de Dorpsstraat geeft een vriendelijk dorps sfeerbeeld.
- ? Beide straten zien er te industrieel uit, de detaillering in betonnen bestratingsmaterialen, geven niet het dorpse woonstraat gevoel.
- 💡 Verbeter de beeldkwaliteit bestrating OLV straat (van rijweg en trottoirs) en Dorpsstraat (trottoirs). Een mooie weg bevordert de leefbaarheid. Richt de weg opnieuw volgens het 'shared space' principe (Toelichting: inrichting van de rijweg, zodat alle verkeersdeelnemers deze veilig met elkaar delen.):
  - Vervang in OLV straat de industriële betonnen bestrating (klinkers, tegels en trottoirbanden) door gebakken klinkers en granieten banden passend bij het monumentale dorpse karakter van deze straat.
  - Vervang in de Dorpsstraat trottoirs de betontegels/betonbanden door gebakken klinkers/ granieten banden, passend bij de fraai in karaktervolle gebakken klinkerbestrating uitgevoerde rijweg.

Herinrichting Flessestraat (ter hoogte van de Brede School)

- ✓ De Flessestraat is onlangs opnieuw ingericht. De situatie is daardoor al verbeterd.
- ? De schoolgaande jeugd maakt veel gebruik van deze straat, bezoekers van de sporthal ook. In de huidige situatie is de straat daar niet op berekend, regelmatig ontstaan onveilige situaties. Het zwarte asfalt met witte geleidingsstrepen simuleert ongewenst snel rijden. Een juridisch bordje 30 km gebied biedt geen oplossing.
- 💡 Bevorder de verkeersveiligheid, stimuleer rustig rijden. Zorg voor een overzichtelijke inrichting van weg, inclusief kruisingen.
  - Pas het kruispunt Kamperfoeliestraat / Flessestraat zo aan, met een minirotonde, dat voor alle weggebruikers de situatie helder is, maak het overzichtelijker.
  - Een echte slag maken naar 30km-gebied met de auto als gast. De Flessestraat tussen de Kamperfoeliestraat en inrit 'De Bongerd' verhoogd uitvoeren met gebakken klinkerbestrating.

Herinrichting Boterhoeksestraat

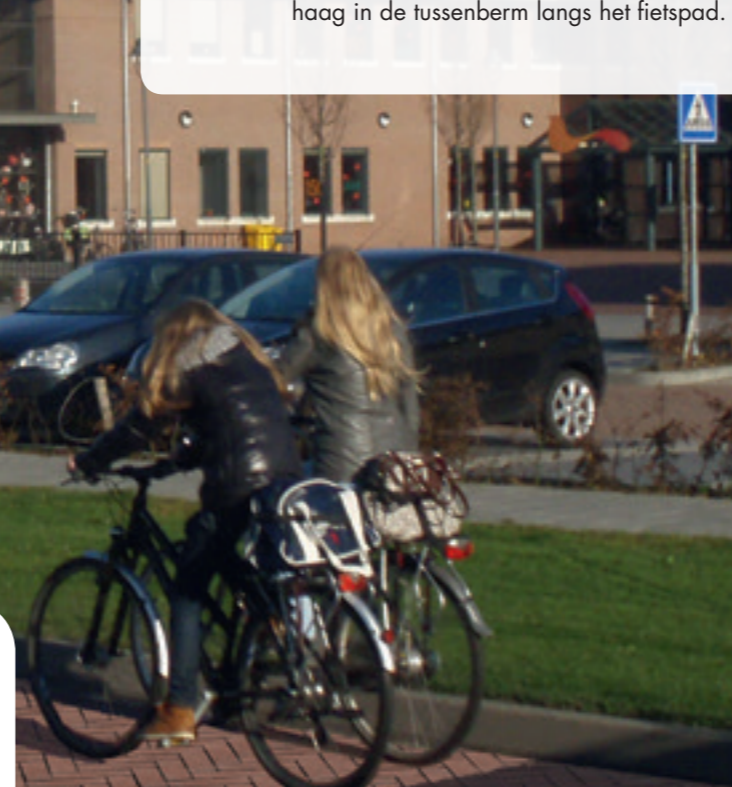
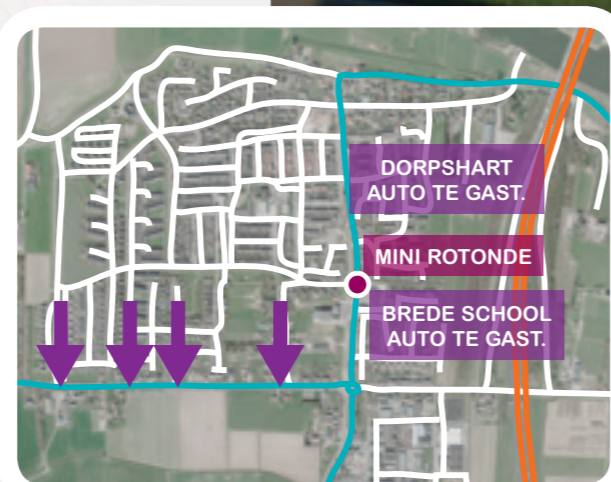
- ✓ De Boterhoeksestraat is buiten de bebouwde kom een sfeervolle laan met een fraaie bomenrij. En fietsers beschikken over een fietspad.
- ? De inrichting van de weg langs de dorpsrand kan beter. Nu ontstaan er wel eens gevaarlijke situaties. Onder meer omdat er hard wordt gereden, ook door de auto's die uit de zijstraten komen. De bomenrij direct langs de dorpsrand ziet er triest uit, over forse lengtes zijn hele rijen bomen verdwenen. Ook het groen langs de kant van de weg kan beter.
- 💡 Zorg dat de inrichting van de weg aansluit bij het dorpsse en sfeervolle karakter van de weg.
  - Zorg dat de straat de uitstraling krijgt van een weg in de bebouwde kom.
  - Maak een rotonde ter hoogte van de t-splitsing met de Steenovenlaan.
  - Creëer een snelheid remmend wegprofiel met een Bol-bestrating, met uitbuigingen t.p.v. de T-kruisingen.
  - Zorg dat fietsers veilig de zijwegen kruisen, hiervoor de doorgaande rijweg uitbuigen t.b.v. wachtplaats en uitzicht-hoek.
  - Herstel de bomenlaan langs de gehele dorpsrand, plaats een 80 cm hoge, ook in de winter bladhoudende beukenhaag in de tussenberm langs het fietspad.

Herinrichting Kamperfoeliestraat

- ✓ De Kamperfoeliestraat is ingericht met snelheidsremmende maatregelen, het verkeer matigt haar snelheid.
- ? De straat ziet er rommelig en industrieel uit, een asfaltweg met betonnen bestratingsmaterialen, geven niet het dorpsse woonstraat gevoel. Er bestaan zorgen over de verkeersveiligheid van deze belangrijke lagere schoolroute. Het eerlijk delen door alle verkeersdeelnemers laat te wensen over.
- 💡 Een veilige weg, het eerlijk delen door alle verkeersdeelnemers van de ruimte, voor schoolkinderen, aanwonenden en automobilisten. Een mooie weg bevordert de leefbaarheid. Richt de weg opnieuw in volgens het 'shared space' principe:
  - Vervang de asfaltverharding en betonnen bestrating door gebakken klinkers en granieten banden passend bij het dorpsse karakter van deze straat.
  - Een herinrichting waardoor de ruimte eerlijk wordt gedeeld, passend als scholierenroute en woonstraat en wijkverzamelweg, waar de auto te gast is.

Ombuigen verkeers- intensiteiten van Flessestraat naar Boterhoeksestraat

- ✓ De nieuwe wijk Melkweide heeft twee aansluitingen op de randweg Boterhoeksestraat.
- ? Veel autoverkeer vanuit de westelijke wijken Melkweide, Bretagnesingel en Boterhof verlaat het dorp via de Flessestraat. Een verkeersonveilige situatie voor de door lagere schoolkinderen eveneens veel gebruikte Flessestraat en zijstraten.
- 💡 Bevorder de verkeersveiligheid. Zorg voor het verlagen van de verkeersintensiteit op de Flessestraat, het ombuigen van verkeersstromen vanuit de westelijke woonwijken rechtstreeks op de Boterhoeksestraat:
  - Ontsluit de doodlopende wegen Elzenpas en Zesmorgen op de Boterhoeksestraat.
  - Zorg voor goed uitzicht vanuit de zijwegen, de Boterhoeksestraat plaatselijk uitbuigen zodat wachttruimte en uitzicht ontstaan op fietspad en rijweg. Daarnaast gaat hiervan een remmende werking uit passend bij een 50Km weg.

Fietspadenplan

Over het algemeen zijn de omliggende dorpen en steden goed bereikbaar per fiets.

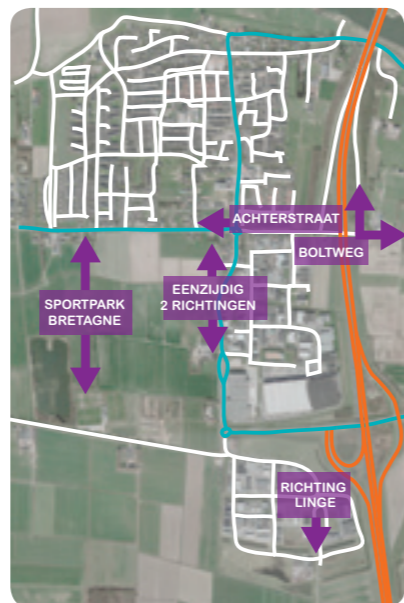

Een aantal oversteekplekken voor fietsers is onveilig, sommige fietsstroken zijn onveilig doordat auto's met grote snelheid voorbij razen. Er is een onveilige scholierenfietsroute naar de scholengemeenschappen aan de overkant van de Rijn.

Pas de fietspaden zo aan dat fietsers in het algemeen en schoolgaande jeugd in het bijzonder veilig aan het verkeer kunnen deelnemen.

- Ronde Achterstraat / Flessestraat aanpassen: zorg voor ruimere berijdbare bochten in de fietspaden.
- Trek het interlokale fietspad over het ontbrekende stukje van slechts 250 meter op de Achterstraat door, van Boterhoeksestraat naar het fietspad A50-brug. En zorg voor een fietspad langs de Boltweg. Veiliger voor de schoolgaande jeugd, werkenden en recreanten.
- Zorg voor een goede fietspadverbinding vanaf woonwijk Melkweide naar sportpark Bretagne.
- Zorg voor een goed fietspad, eenzijdig in tweerichting te berijden langs de Polderstraat, voorkomt drie maal een onnodige oversteek van de Polderstraat naar het bedrijventerrein/Sportpark Bretagne. En voor een fietspadverbinding langs de Polderstraat, vanaf het bedrijventerrein tot aan de Linge.

Openbaarvervoer voor iedereen dichtbij huis en werk

Haltespreiding buslijn 53 Arnhem-Wageningen

Heteren is verbonden met Arnhem en heeft sinds kort een busverbinding met Renkum en Wageningen.

- De route van de buslijn 53 Wageningen ligt aan de dorpskern-rand, er zijn geen bus-stops voor mindervaliden beschikbaar nabij het Zorgcentrum Liefkenshoek en in het dorpscentrum.
- De spreiding van de haltes kan beter, voor het bedrijventerrein Poort van Midden Gelderland-Zuid ontbreken de bushaltes.

Zorg voor een goede busverbinding met Wageningen, ook voor mindervalide bewoners van het Zorgcentrum Liefkenshoek en in de dorpskern. Een bedrijventerrein noord én zuid bereikbaar voor werknemers.

- Pas de route aan van lijn 53 (Arnhem Zuid – Wageningen), zorg dat de lijn door de dorpskern rijdt, via de Drielse Rijndijk / Kastanjelaan / Flessestraat, i.p.v. Boltweg / Achterstraat.
- Realiseer de twee haltes (Polderstraat– Poort van Midden Gld. Rood en P&R naast Mac- Donalds), zorg dat bus 53 bij het bedrijventerrein noord en zuid stopt en niet voorbij rijdt.

Fijnstof afvangende beplantingsstrook A50

De onlangs verbrede autosnelweg-A50, van 2 x 2 rijstroken naar 2 x 3 rijstroken, is uitgevoerd met geluid reducerende 'open'-asfaltverharding.

De vergrote capaciteit van de A50, van 2 x 2 naar 3 rijstroken, geeft een toename van uitstoot van fijnstof. Het onbegroeide geluidsscherm blokkeert de fijnstof afvangende werking van de achterliggende beplantingsstrook.

Verbeter de luchtkwaliteit door meer beplanting. Wetenschappelijk onderzoek laat een duidelijk verband zien tussen luchtkwaliteit en gezondheid. Met praktijkonderzoek is het stofafvangend effect van beplanten aangetoond. Creëer een robuuste fijnstofafvangende geleiding langs de westzijde van de A50, langs de dorpskom tot en met de N837, zodat bij zuidoostenwind stof wordt afgevangen. Bekleed de geluidsschermen met klimop voor een optimale fijnstofafvang. Maak een beplantingsstrook langs de westzijde van de A50, vanaf het viaduct Achterstraat tot en met het viaduct Cora Baltussen Allee (N837).

Genieten in en om het dorp

Deze werkgroep is eveneens gestart na de openbare dorps-brainstormavond en de dorpsenquête.

Voor de haalbaarheid van initiatieven vindt de werkgroep het belangrijk dat deze ideeën aansluiten bij het gemeentelijke beleid de Toekomstvisie Overbetuwe Plus. Ook deze werkgroep heeft met de betrokken beleidsambtenaren tussentijds de ideeën zoveel mogelijk afgestemd. Op basis van deze informatie heeft de werkgroep de Heterense ideeën vertaald naar een themavisie 'Genieten in en om het dorp'.

De themavisie 'Genieten in en om het dorp' heeft de volgende speerpunten:

- Heteren verbindt het Betuwse fruit met het Veluwe Groen.
- De verbondenheid met de Rijn maakt ons trots en is een natuurbeleving waar wij graag ontspannen en genieten. De Rijn die al sinds ons bestaansrecht verbonden is met Heteren moet toegankelijk zijn voor alle Heterenaren! Deze verbondenheid geeft dit Betuwse dorp, aan de Rijn, identiteit.
- De Rijn geeft ons leefplezier. De plek waar wij graag ontspannen, ontmoeten en genieten van de natuur. Het rustieke karakter van de Rijn en het natuurschoon van haar waarden geeft ons ruimte voor kleinschalige recreatie.
- De groene toegangswegen vanuit het westen en het oosten bevestigen de ruimtelijke beleving van een Betuws dorp aan de Rijn. Ze geven een landelijk gevoel en weerspiegelen goed de identiteit van de Overbetuwe. Het maakt ons trots en bevestigt het gevoel van onbezorgd leven in een dorp.
- Het stimuleren van dorpswandelingen in en om het dorp bevordert ontmoetingen en verstevigt de onderlinge betrokkenheid. Een wandeling in een dorp aan de rivier maakt het leven ontspannen.

De doelen voortgekomen uit de deze gesprekken zijn:

- 1) Heteren aan de Rijn geeft ons identiteit.
- 2) Groene entree Heteren geeft een passende landschappelijke beleving en goede eerste indruk van het dorp.
- 3) Het verbinden van recreatienetwerken (wandelen, fietsen, paardrijden), brengt mensen in beweging.
- 4) Groen verbindt en laat mensen ontmoeten.
- 5) Landschappelijke dorpsrand, geeft een beleving van landelijkheid.

De werkgroep heeft, met steun van een landschapsarchitect, initiatieven ontwikkeld waarmee we onze doelen willen bereiken.

Marian van Putten

'Met de werkgroep op de fiets het dorp rond!'

"Samen met de werkgroep-leden zijn we op de fiets het dorp in gegaan. Vooraf hadden we al een aantal speerpunten besproken en zijn deze ter plekke gaan bekijken. Het ging vooral om landschappelijke punten, b.v. de toegangen tot het dorp op de diverse zijden. Daar hebben we bekeken en besproken wat oplossingen zouden kunnen zijn. Verlichting, verfraaiing en opknappen van viaducten, rotondes en uitzichten op het industrieterrein. Het was stimulerend om met elkaar te praten over het mooie landschap, en wat dit betekend en nog meer kan gaan betekenen voor de dorpsgemeenschap.

We denken dat de identiteit, ruimte en beleving van het rivierenlandschap behouden moet blijven voor Heteren en haar inwoners. En dat kan bewerkstelligd worden door de initiatieven van de werkgroep gehonoreerd te zien door de gemeente in de toekomst.

Na de fietstocht zijn we gaan nadenken over wat en hoe we dit willen bereiken. Daarna hebben we, in vervolgbijeenkomsten, onze indrukken gecombineerd met de geïnventariseerde ideeën uit de enquête en dorpsavond. En deze uitgewerkt in nieuwe initiatieven".

Heteren aan de Rijn

- ✓ De omgeving is prachtig.
- ? Beleving van het rivierenlandschap ontbreekt. De uiterwaarden en rivier zijn vanuit het dorpshart onbereikbaar en onzichtbaar.
- 💡 Zorg dat inwoners kunnen genieten van het rivierenlandschap dat zo kenmerkend is voor Heteren. Onze wens is een loopbrug van kop Flessestraat naar winterdijk met uitzichtbalkon. Te combineren met het initiatief Voltooiing dorpshart.

Kunstroute

- ✓ In Heteren staan een aantal mooie kunst objecten, zoals het te herplaatsen "Wespennest", dat jaren voor het gemeentehuis aan de Flessestraat heeft gestaan.
  - ? De rotondes in de Polderstraat zien er saai uit. Een herkenbaar beeld van een dorpsentree vanaf de A50 t/m het dorpscentrum ontbreekt. Verbeelding van de identiteit van Heteren is nauwelijks waar te nemen.
  - 💡
    - Maak de rotondes aantrekkelijk met kunst.
    - En ook de bijzondere plaatsen in de bermen van de Polderstraat en Flessestraat tot en met de kop- Flessestraat/winterdijk.
- Bijvoorbeeld: Kunstverbeelding van Rivierenland & Heteren Overbrugt. Dit beeld fungeert als een herkenbare geleiding van de dorpsentree vanaf de A50, identiteit rivierenland en overbruggen/verbinden van Heteren. Een still van een vlucht ganzen, in roestvrijstaal uitgesneden, die van rotonde naar rotonde vliegt tot en met de winterdijk. De identiteit van rivierenland wordt weergegeven door een golf of krul, in roestvrijstaal uitgesneden, op de winterdijk als raam op de uiterwaardenwereld, waardoor de vlucht ganzen uitvliegt. Daarnaast zijn er stroomruggetjes van riviergrind, cement ingewassen rivierkiezels en keien voor de geleiding van bermen bij zijwegen en kruisingen.

Oosterpoorten

Heteren is goed toegankelijk. De toegangswegen via de Rijndijk zijn het fraaist door de oude kastanjbomen aan de Kastanjelaan.

De entree vanuit het oosten is prachtig, tot aan de twee viaducten van de A50.

Maak de brugonderdoorgang van de Drielse-Rijndijk en het viaduct aan de Achterstraat aantrekkelijker. Zorg voor goede verlichting, een kleurrijk mozaïek op de wanden, bijvoorbeeld een historische impressie van de luchtlanding WO II, enzovoort. Dit bevordert niet alleen de sociale veiligheid, maar ook het aanzicht verbeterd.

Uitstraling dorps toegangsweg vanaf A50 en Driel verbeteren

Toegangswegen via de Rijndijk zijn fraai.

- Toegang tot het dorp via de N837 en Polderstraat is niet aantrekkelijk, beelden van een containerterminal doemen op. Tevens is er een onduidelijke oriëntatie van de richting naar de dorpskern.
- Toegang via de Achterstraat en Boltweg is niet fraai: een laanbeplanting ontbreekt en het straatbeeld is er één van achterstallig onderhoud.
- Entree van het rivierenland vanaf de A50 is foelieijk, de geluidsschermen van hout langs de autosnelweg A50 passen niet in het landelijke beeld.

Een prettige inrichting van de openbare ruimte bevordert de sociale veiligheid en landelijke beleving.

1. Maak van de N837 en de Polderstraat een parkweg, aansluitend bij de visie voor de Flessestraat:
  - Kleed de randen van het bedrijventerrein aan met robuust groen, hoge hagen en clusters van bomen.
  - Zorg voor een mooie parkweggeleiding, grasbermen met clusters van bomen.
De grond-wal beplanting: taluds met klimop en op de kruin wintergroene heesters.
2. Zorg voor mooie laanbeplanting bij de Achterstraat en Boltweg.
  - Laat de bomenlaan vanuit Driel richting Heteren doorlopen t/m de rotonde Boterhoeksestraat.
3. Zorg voor een landschappelijke inpassing van de geluidsschermen A50.
  - Vervang deze houten schuttingen door gelijkwaardige aan de nieuw geplaatste schermen met klimop begroeid, conform beeldkwaliteit landschapsplan-A50.

Het verbinden van recreatienetwerken (wandelen, fietsen, paardrijden), brengt mensen in beweging.

Recreatieplein knooppunt van netwerken

- ✓ In en rondom Heteren zijn een aantal aantrekkelijke wandel en fiets routes uitgezet.
- ? De zichtbaarheid en vindbaarheid van deze routes.
- 💡 Zorg dat alle routes op een centrale plek, T-kruising Kastanjelaan-Flessestraat langskomen, een horeca pleintje met gezellig terras en zet daar een informatiebord neer. Zo wordt de mooie omgeving voor iedereen zichtbaar en aantrekkelijk om hier gebruik van te maken.

Wenteltrap/A50 brugverbinding wandelpadnetwerken Veluwe Rivierenland

- ✓ Het is heerlijk wandelen op de Veluwe.
- ? Bewoners stappen eerst in de auto om op de Veluwe te wandelen, want men vindt het niet aangenaam lopen over de lange brug langs de drukke A50. Weinig wandelaars uit de Veluwe nemen de moeite om het Betuwse fruit te bewonderen. Ontwikkel routes door het toerisme op het Veluwse groen te verbinden met het Betuwse fruit.
- 💡 Verbind het Betuwse fruit met het Veluwse groen. Maak op de noordoever een wenteltrap aan de pijler van de brug over de A50. Hiermee ontstaat een prachtig wandelpad naar Kasteel Doorwerth. Maak onder de brug een Rijnvalleipad met passende uitstraling voor voetgangers. Het Rijnvalleipad van de Betuwe biedt een ongekend en ongestoord panoramisch uitzicht over de Betuwe en de Rijnvallei. Doordat het de vergelijkbare aantrekkingskracht heeft als het boomkruinpad van Drenthe krijgt het toerisme in Heteren en Betuwe een sterke impuls. Inwoners kunnen zo rechtstreeks vanuit hun huis de Veluwe opwandelen en de vele toeristen in de Veluwe kunnen via het Rijnvalleipad op een plezierige wijze een bezoek brengen aan de Betuwe. Deze verbinding bevordert bovendien ook de beleving van het uiterwaardenlandschap en de bossen op de stuwwal.

Fiets-, wandel- en rutterroutes verbinden

- ✓ Er zijn de nodige routes uitgezet in en rondom Heteren. Ook zijn er voorzieningen voor ruiters.
- ? De routes zijn gedateerd. Er is geen goed ommetje voor ruiters.
- 💡 Actualiseer de routes en promoot ze. Zodat iedereen ze weet te vinden. Wellicht is het een idee om enkele routes rondom een bepaald thema uit te zetten. Dit maakt Heteren aantrekkelijk voor dagjesmensen en recreanten van divers pluimage, waaronder ruiters.

Struinpad van het Drielse fietsveer tot Lexkesveer

- ✓ Het is heerlijk wandelen langs het water.
- ? Wandelaars vinden het op de dijk niet veilig om daar comfortabel te wandelen.
- 💡 Leg een struinpad aan door de uiterwaarden weg van Driel, via Heteren en Randwijk naar Lexkesveer. Over de zomerkade direct langs de rivier voor een optimale beleving van het rivier- en uiterwaardenlandschap, waar Heteren zo trots op is.

Netwerk van parkachtige wandelpaden in de dorpskern

Veel wandelpaden, fijne ommetjes.

De huidige betonklinkers doen afbreuk aan de wandelpaden:

- Ze geven de paden een industriële uitstraling.
- De structuur van de tegels is nogal grof. Daardoor zijn de paden minder geschikt voor rollators, mindervalidewagens en kinderwagens.
- De wandelroutes zijn niet altijd herkenbaar daar waar de plantsoenen worden onderbroken.

Geef de wandelpaden een parkachtige uitstraling

Verbinden van wandelpaden in de groenplantsoenen en de dorpsrand, m.n. bij Kamperfoeliestraat, Irisstraat, Narcissenstraat, boomgaard a.d. Boterhof, Tullekenshof en Steenovenlaan.

- Zorg voor een landelijke sfeer, gebakken klinkertjes of beige asfalt op de paden.
- Een herkenbare wandelroutestructuur, met doorlopende wandelpadverharding in de plantsoenen en tussenliggende straten.

Verbindend groen in het dorp

Er is volop groen in de wijken.

Er is geen overkoepelende visie op groen. In iedere wijk ziet het er anders uit. De bomenlanen lopen niet door.

Wens voor een visie op groen die de wijken met elkaar verbindt. Maak van beeldbepalende straten, zoals OLV straat, Dorpsstraat, Kamperfoeliestraat, Irisstraat, Hyacintenstraat, Narcissenstraat doorgaande bomenlanen.

Daardoor behoudt het dorp zijn groene karakter. Hierbij is behoud van bestaande bomen van groot belang.

Handhaven dorps straatbeeld

Heteren is een veilig dorp met een fijne uitstraling.

Rolluiken aan de straatgevels. Oorspronkelijk kwam dit fenomeen, van in de avonduren gesloten rolluiken, alleen voor in winkelstraten. Tegenwoordig kom je dit ook tegen in sommige woonstraten. Ze zorgen voor een rommelig straatbeeld en geven je 's avonds een gevoel van onveiligheid.

Wens voor sociale veiligheid en mooi straatbeeld, in samenhang met voorgevels gelegen aan de openbare weg.

Agrarische bedrijven, onderhoud en erfbeplanting

- ✓ Aan de dorpsrand liggen een aantal prachtige met groen omgeven boerenbedrijven.
- ? Het landelijk gebied verloedert. Sommige schuren van agrarische bedrijven liggen open en bloot in het landschap. Erfbeplanting ontbreekt.
- 💡 Wens voor een groene inpassing van de agrarische bedrijven in het landelijk gebied. Werk met beplanting

Bomen-coulisse Papierfabriek Renkum

- ✓ Het industrieel complex van de papierfabriek is aan de west-, noord- en oostzijde groen ingepast in het landschap.
- ? Het vrije zicht op de Betuwe zuidzijde van dit industrieel complex wordt als lelijk ervaren. Dit grote contrast met het fraaie weidse rivierenlandschap vormt een doorn in het oog van veel Betuwanaren
- 💡 Onze wens is dat dit gebied meer aan het zich onttrokken wordt vanaf de rivier. Met betrokken partijen bespreken wat mogelijkheden zijn om dit te bewerkstelligen.
  - Creëer, met een aantal rijen bomen langs de noordoever, een groene coulisse.

Landschappelijk presentatie Kruidvat

- ✓ Het Kruidvat zorgt voor werkgelegenheid en is strategisch gelegen, aan een uitvalsweg buiten de bebouwde kom.
- ? Rijdend langs het Kruidvat hebben inwoners niet het idee dat ze in een groen lieflijk dorp aan de rivier wonen. De grootschalige gevels en parkeerplaatsen met rijen transportauto's geven een industriële uitstraling van een grootschalig containeroverslagterrein.
- 💡 Wens voor landschappelijk presentatie van het Kruidvat.
  - Zorg dat het complex zoveel mogelijk aan het zicht onttrokken wordt. Bijvoorbeeld door erfbeplanting.
  - Schilder het complex. Kies voor natuurlijke tinten.

Ontspannen wonen en leven

Ook deze themawerkgroep heeft nagedacht hoe de ideeën vanuit de openbare dorps-brainstormavond en de dorpsenquête kunnen worden uitgewerkt. Een dorp met voor ieder wat wils, passende woningen met dorpsvoorzieningen, aangevuld met bereikbare regionale voorzieningen in Arnhem, Wageningen, Elst en Nijmegen.

De bevolking is verheugd over het te ontwikkelen centrumplan. Heteren krijgt een dorpsplein met winkels, een kloppend dorpshart! Elkaar ontmoeten en dagelijkse boodschappen doen kan weer in je eigen dorp. Het zichtbaar verbinden van voorzieningen heeft een positieve werking op ontmoeting en verenigingsleven. Het proces van elkaar versterken en elkaar opzoeken is nu al gaande voor het onderwijs, cultuur en sport bij de Brede School, de Bongerd en het sportcomplex 't Binnenveld. Heteren komt door verbinden in beweging: van buitensporten in het Bretagne Sportpark en binnensporten rondom het sportcomplex 't Binnenveld; gezondheidscentrum met de gehele eerstelijnszorg en uiteindelijk de voltooiing van het dorpshart. Voor de haalbaarheid van initiatieven vindt de werkgroep het belangrijk dat deze ideeën aansluiten bij het gemeentelijke beleid zoals gesteld in "De Toekomstvisie Overbetuwe Plus" (najaar 2011). We hebben met de betrokken beleidsambtenaren gesproken om deze ideeën aan te laten sluiten op het gemeentelijke beleid. Hierna heeft de werkgroep de Heterense ideeën vertaald naar een themavisie 'Ontspannen wonen en leven'.

De themavisie 'Ontspannen wonen en leven' bestaat uit de volgende onderwerpen:

- Het woningaanbod in Heteren is gevarieerd en toegankelijk: er is voor elk wat wils.
- Wij willen onze dagelijkse boodschappen doen in Heteren. Dit versterkt de sociale samenhang en verbetert de leefomgeving.
- Heterenaren willen elkaar ontmoeten in een levendige dorpsfeer. Het dorpsplein krijgt straks een centrale functie in Heteren.
- Heterenaren willen meer levendigheid in het dorp. Ze willen meer culturele activiteiten en evenementen, zowel voor senioren als jongeren. In de toekomst zal een toenemend aantal inwoners een beroep doen op sociale netwerken. En hiermee op de veerkracht van de samenleving.
- Heterenaren willen goede gezondheidszorg op een centrale locatie, in het bijzonder: goede eerstelijnszorg. Een plek in de buurt van het dorpshart zou ideaal zijn en sluit goed aan bij de Flessestraat als dorpsvoorzieningsstraat.
- Heterenaren willen meer beweging door diverse sporten met elkaar te verbinden. Voetbalvereniging SDOO is een aantal jaren geleden verplaatst naar Sportpark Bretagne aan de Polderstraat. De Heterense Tennis Vereniging (HTV), sportschool Sjabbens en de jongerensoos Insula zitten nu als kleine enclaves ingeklemd tussen bedrijfspanden op het industrieterrein. Concentratie van buitensport- en binnensportfaciliteiten verbindt mensen en organisaties, draagt bij aan een logische ruimtelijke ordening en verbetert de sociale en verkeersveiligheid van kinderen en volwassenen.

Doelen voortgekomen uit de deze bijeenkomsten zijn:

1. Ontwikkeling omgeving Heteren centrum zorgt voor een leefbaar dorp, waar de inwoners van Heteren hun boodschappen kunnen doen.
2. Wij vinden goed bereikbare faciliteiten voor o.a. gezondheid en sport op de Flessestraat dorpsvoorzieningsstraat belangrijk.
3. Het ontwikkelen van passende elementen die bijdragen aan een levendig dorpshart.
4. Sporten verbinden, concentreren en stimuleren op sportcomplex 't Binnenveld en Sportpark Bretagne.
5. Betaalbare huurwoningen en woningen voor starters en senioren voor een toegankelijk Heteren.

Hierna volgen uitgewerkte initiatieven. De werkgroep heeft, met steun van een planoloog en stedenbouwer, 10 initiatieven ontwikkeld waarmee we onze themavisie concreet maken.

Cécile de Boer

'Heterense inwoners kijken uit naar een echt dorpsplein'

"Onze werkgroep wil Heteren graag klaar voor de toekomst maken". Aan het woord is Cécile de Boer, coördinator van de werkgroep 'Ontspannen wonen en leven'. "Er is in onze werkgroep veel gediscussieerd met elkaar over de ontwikkeling van Heteren, waar is werkelijk behoefte aan en hoe kunnen we de leefbaarheid vergroten? We hebben veel ideeën opgedaan tijdens onze dorpschouw waarbij we samen met een planoloog, met veel ervaring op het gebied van woningbouw, ruimtelijke en sociale ontwikkeling, door het dorp zijn gefietst. Ook hebben we samen ideeën ingebracht voor de ontwikkeling van het centrumplan.

De werkgroep stelt voor dat Heteren een herkenbare landelijke dorpskern krijgt met een voorzieningenniveau voor dagelijkse behoeften. De werkgroep wil voorkomen dat Heteren 'verdwijnt' achter een (lelijk) bedrijventerrein en dat er een daling van het inwoneraantal intreedt waardoor voorzieningen zullen verdwijnen. In Heteren is er de wens om een volwaardig voorzieningenniveau (onderwijs, gezondheidszorg, winkels, sport, en cultuur) te behouden en waar mogelijk aan te vullen. Daarom stelt de werkgroep voor om Heteren in de toekomst uit te breiden met een nieuwe kleinschalige en duurzame woonwijk in Heteren zuid. Ook al leven we momenteel in een tijd van economische crisis we zullen toch ook vooruit moeten kijken. In Heteren zijn er vele verenigingen actief en mensen voelen zich betrokken bij hun dorp. Het is echt een fijne plek om te wonen, kinderen voelen zich veilig, er zijn genoeg mogelijkheden om te sporten en te ontspannen en dat willen we graag zo houden en, waar mogelijk, natuurlijk verbeteren!

Na de vele werkgroep bijeenkomsten en brainstormen, zijn we tot de volgende doelen en uitgewerkte initiatieven gekomen".

Voltooiing dorpshart

✓ Dat de ruimtelijke ontwikkeling beter kan, wordt beseft in Heteren. Het Centrumplan Heteren is in wording, de eerste fase Brede School, Sportcomplex en Grandcafé zalencentrum is in gebruik genomen.

- ?
- Na de realisatie van het centrumplan blijven twee lelijke plekken over die om een oplossing vragen: de kop van de Flessestraat en het voormalige supermarkterrein "de Oude Super". De panden hier zijn lelijk en staan leeg. Ze zorgen voor verrommeling van de openbare ruimte. Gevolg is dat panden in de directe omgeving onverkoopt zijn.
  - Inwoners hebben niet het idee dat ze in een dorp aan de rivier wonen. De nabijheid van de rivier is niet beleefbaar. Ook ontbreekt een herkenbaar recreatieknooppunt.
  - Aan de noordzijde van het dorpsplein ontbreekt een winkelgevelwand en aan de oostzijde van het dorpsplein is onvoldoende gevelwand aanwezig.
  - Tot slot is beschermd of begeleid wonen niet mogelijk in het dorpscentrum.

- 💡 Wens, neem het voormalige supermarkterrein "de Oude Super" en het voormalige garagerrein "Kop Flessestraat" op in het centrumplan. Dit verbetert de ruimtelijke kwaliteit waardoor de dorpskern meer uitstraling krijgt.
1. Ontwikkeling de kop van de Flessestraat, gecombineerd met een verbinding naar het rivier-uiteerwaardlandschap en een Recreatie-knooppunt-plein.
  2. Bouw woningen op het voormalige supermarkterrein zodat de Hoenderkamp een passende entree krijgt.
  3. Versterk de beleving van het dorpshart en de dorpsontmoetingsplek met een carillon en fontein.
  4. Zorg voor een winkel aan de noordzijde van het dorpsplein.
  5. Vergroot de diversiteit van het winkelassortiment.
  6. Maak een gezondheidscentrum aan de oostkant van het dorpsplein. Dit versterkt de eerstelijnszorg door een concentratie van voorzieningen.
  7. Zorg voor appartementen voor beschermd of begeleid wonen.
  8. Verbind Zorgcentrum Liefkenshoek via een zichtlijn met dorpsvoorzieningenstraat Flessestraat.

Winkelaanbod vergroten

- ✓ Heteren is een bloeiende gemeenschap
- ? Het winkelaanbod in Heteren is beperkt. Voor veel boodschappen moeten de bewoners het dorp uit.
- 💡 Wens voor een gevarieerd winkelaanbod, zodat de inwoners hun dagelijkse boodschappen in het dorp kunnen doen.

Inbrei-woonlocatie Flessestraat west

✓ Woningstichting Heteren wil op deze locatie circa 80 woningen ontwikkelen aansluitend op het centrumplan. Het invullen van een woningbouwritme van 20 á 30 woningen per jaar, daarmee voorzien in behoefte van: groei inwoneraantal, verdunningsaantal personen per woning en intredende werknemers bij nieuwe bedrijfsvestigingen in de Poort v M Gld.

- ?
- Versterking van de beeldkwaliteit door de visie van de Flessestraat als parklaan consequent door te voeren.
  - Binnensporten en commerciële binnensportorganisaties en kinderopvangcentra zijn versnipperd over Heteren. Bij de Brede School is geen sportgrasveld beschikbaar voor buitengym en robuust trapveld voor buitenschools gebruik. Hierdoor worden kinderen te weinig gestimuleerd om te sporten. Een agrarisch bedrijf komt mogelijk in de knel door provinciaal beleid inzake inbreiplannen voor woningbouw.
- 💡
- Wens, voltooi de planologische procedures, stem de start van de bouw af op de planning van het centrumplan. Wacht voor onderscheidende woningtypes niet op het centrumplan! Invulling van het ruimtelijke programma bestaat uit een stedenbouwkundige opzet met een lage bebouwingsdichtheid.
  - Bevolkingsopbouw conform woonwijk Boterhof: van 0 tot en met 100 jaar, van starter tot en met gesettelde, landschappelijke beeldkwaliteit, woningen gelegen rondom een boomgaard.
  - Concentreer binnensport, cultuuraccommodaties en overige commerciële kinderopvangcentra rondom sportcomplex 't Binnenveld, waaronder uitbreiding van de sportzaal tot sporthal (inclusief verplaatsing van de judo-zaal) en toevoeging van commerciële sportschool en jongerensoos. Maak het schoolsportveld Brede School ook geschikt voor buitenschools gebruik. Het is hierbij belangrijk dat de parkzone Flessestraat wordt vrijgehouden.

Flessestraat dorpsvoorzieningenstraat

- ✓ Bijna alle welzijnsvoorzieningen zijn op orde: onderwijs, sport, cultuur/kunst, zorgcentrum en in ontwikkeling de winkels en het dorps-ontmoetingsplein. De Flessestraat vormt de verbinding tussen de dorpsvoorzieningclusters. Hiermee vormt de Flessestraat met deze voorzieningclusters een heuse dorpsvoorzieningenstraat.
- ? Een aanbod van voorzieningen voor alle inwoners waarbij goede kwaliteit, genoeg capaciteit en een divers aanbod voorop staan. De Flessestraat is de "dorpsvoorzieningenstraat" en loopt als een rode draad door het dorp. Toegankelijker gemeentelijke en commerciële dienstverlening.
- 💡 Wens voor het compleet maken van de welzijn-dorpsvoorzieningenstraat voor recreatie en eerste lijnszorg. Zorg voor een Recreatie-knooppunten-plein van netwerkpaden en Gezondheidscentrum Heteren, beide aan de Flessestraat, zodat voorzieningclusters elkaar versterken. De bibliotheek uitbreiden tot een maatschappelijk servicepunt voor gemeente, zorginstanties, uitzendbureaus, enz.

Dorpsplein

Beemdhof

Servicepunt

Eerstelijnszorg gezondheidscentrum

- ✓ Er is een Medisch Centrum Heteren met een breed aanbod in o.a. fysiotherapie aan de Prinsenhof. Ook is er een nieuwe accommodatie voor de tandartspraktijk gerealiseerd.
- ? De eerstelijnszorg, huisartsen, apotheek, thuiszorg zijn versnipperd over het dorp gehuisvest. Mensen vinden het efficiënt en prettig als alle eerstelijnszorg is geconcentreerd op één locatie. De inspanningen om tot een eerstelijns gezondheidscentrum te komen, hebben vooralsnog niets opgeleverd.
- 💡 Wens voor het concentreren van de excellente eerstelijnszorg op één accommodatie. Heteren wil haar aanbod van gezondheidszorgvoorzieningen behouden. Vanwege de nieuwe WMO en het belang ervan voor de inwoners ook een WMO-loket koppelen aan het toekomstige gezondheidscentrum Heteren. Gemeente, partijen in de eerstelijnszorg (o.a. huisartsen, apotheek, Medisch Centrum Heteren, enz.) en zorgverzekeraars zorgen samen dat er een gezondheidscentrum komt in Heteren.

Carillon in dorpshart en fontein op dorpsplein

- ✓ Heteren krijgt een echt dorpshart.
- ? Het dorpshart komt onvoldoende uit de verf. Aansprekende ingrediënten die het dorpshart doen leven, ontbreken.
- 💡 Wens voor plaatsing van een carillon en een fontein op het dorpsplein dat het kloppend hart van het dorp wordt. Dit vergroot de aantrekkingskracht van het dorpshart. Mensen zullen er eerder naar toe trekken om elkaar te ontmoeten.

Uitbreiden Sportpark Bretagne en concentratie van buitensportvoorzieningen

- ✓ Er zijn de nodige sportfaciliteiten in Heteren. Vele buitensporten kunnen dicht bij het dorp worden beoefend.
- ? De tennisbanen liggen op een ongunstige locatie. Sociale – en verkeersveiligheid laten te wensen over.
- 💡 Wens voor verplaatsen van de tennisbanen naar Sportpark Bretagne. Zo ontstaat een logische concentratie van sportvoorzieningen op die plek. Bovendien is de plek sociaal- en verkeersveiliger. Mensen sporten meer en met plezier als de sportvoorzieningen goed zijn.

Uitbreiden sportcomplex 't- Binnenveld en concentratie van binnensportvoorzieningen

- ✓ Voorzieningen voor binnensport zijn goed geconcentreerd. De binnensportzaal is zo geconstrueerd dat deze eenvoudig uitbreidbaar is tot een volwaardige sporthal.
- ?
  - Sportschool Sjabbens ligt voor inwoners niet op een prettige plek in het bedrijventerrein. Mensen vinden het niet fijn om er 's avonds naartoe te gaan.
  - Gedurende de herfst, winter en voorjaar willen jongeren en senioren zaalvoetballen, helaas is de zaallengte niet conform de officiële maatvoering. De zaal is 10 meter korter.
  - De jongerensoos Insula ligt op een ongunstige sociale plek aan de rand van het bedrijventerrein.
- 💡 Wens voor concentreren van ook commerciële binnensportvoorzieningen bij het sportcomplex 't Binnenveld. Zo vergroot je de synergie en stimuleer je gezond leven en bewegen. Maak van de sportzaal een volwaardige sporthal die geschikt is voor alle zaalsporten. Zaalvoetbal voorziet in een brede behoefte. De jongerensoos Insula nabij het sportcomplex en dorpszalencentrum creëert een prettige toegang.

Woningen voor starters en senioren, en betaalbare huurwoningen

✓ Over het algemeen zijn er genoeg koopwoningen en huurwoningen. Met de ontwikkeling Heteren centrumplan wordt invulling gegeven aan de behoefte van appartementen en starterswoningen.

- ?
- In bepaalde segmenten is er onvoldoende aanbod: er zijn te weinig betaalbare huurwoningen, koopwoningen voor starters en duurdere vrije kavels voor gesettelden en/of senioren.
  - De sociaal-economische opbouw van het dorp kan beter: stimuleer bouwen voor alle inkomensgroepen.
  - Afgeleid van de gemeentelijke woonvisie is de verwachte behoefte aan nieuwbouw gemiddeld 19 woningen per jaar tot 2030. Dit aantal is voldoende om de eigen bevolkingsgroei op te vangen en de toekomstige afname van het aantal bewoners per pand. Daarnaast wordt door de makelaardij een bijkomende behoefte aan nieuwbouw geschat van circa 10 woningen per jaar tot 2030, als gevolg van intredende werknemers bij bedrijven gevestigd op de Poort van Midden Gelderland Zuid en Noord.
  - Na realisatie van het centrumplan en de locatie Flessestraat West bij de Bongerd in 2018 zijn de inbreidingslocaties op.

💡 Speel in op toekomstige trends, met een horizon van 2030.

- Ontwikkel een gevarieerd woningaanbod, sla twee vliegen in één klap. Ontwikkel vrije kavels en twee-onder-een-kapwoningen voor het meer kapitaalkrachtige segment. Zo ontstaat doorstroming naar duurdere woningen en komen er goedkopere woningen voor starters vrij.
- Stuur met duurdere royale kavels en twee-onder-een-kapwoningen aan op een evenwichtiger inkomensopbouw, versterk hiermee de sociaal-economische opbouw van het dorp.
- Bouw gemiddeld 20 à 30 woningen per jaar. Dit aantal volstaat om de bevolkingsgroei op te vangen, evenals de toekomstige vermindering van het aantal personen per woning en het aantal intredende werknemers bij bedrijven op de Poort van Midden Gelderland.
- Start op tijd met de ontwikkeling van een Landschap zone Heteren-Zuidrand (ten zuiden van Boterhoeksestraat).

Een landschapsrand, een groene, waterrijke en recreatieve verbinding. Deze landschapsrand vormt de mal voor de woonrand, voor geleidelijke invulling vanaf 2018 met woonkavels afhankelijk van behoefte tot 2030, uitloop 2040.

Landschap woonzone Heteren Zuidrand

✓ De westelijke landschapsrand Melkweide wordt zeer gewaardeerd door de bevolking. Een landschapszone met fraai groen en water en landelijk wonen, wandel-trim-hondenuitlaat route, recreatieve plas geschikt voor vissen, varen en schaatsen.

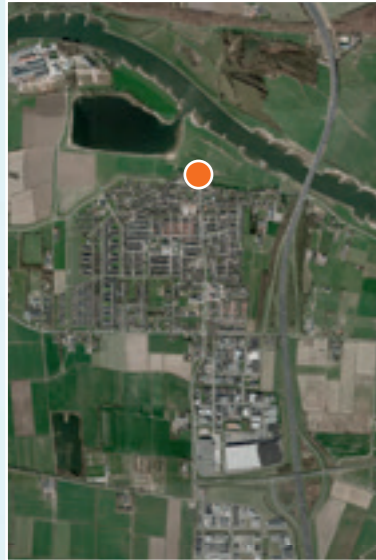
?

Met uitzondering van de inbrei-locatie Flessestraat West zijn er binnen het dorp geen woningbouwlocaties. Er is jaarlijks behoefte aan zo'n 20 tot 30 woningen extra door eigen bevolkingsgroei, verdunning woningbezetting en intredende werknemers nieuwe bedrijven Poort van Midden Gelderland. Er is nu onvoldoende doorstroming op de woningmarkt. De sociaal-economische opbouw van het dorp kan beter. De zuidzijde van de dorpskern en de westzijde van de bedrijventerrein zijn ruimtelijk onduidelijk en landschappelijk minder fraai. Vanaf Melkweide tot aan de Poort van Midden Gelderland Zuid ontbreekt een logische landschappelijke en recreatieve verbinding.

- 💡
- Ontwikkel de landschap-woonzone Heteren Zuidrand door middel van een woonzone bestaande uit vrije kavels 500m² à 1500m² en luxe innovatieve woonvormen. Bouw 20 à 30 woningen per jaar over een periode van 10 jaar, startend in 2018 met een eventuele uitloop tot 2040. Kies uitsluitend voor particuliere en collectieve bouw waarbij de gemeente de kwaliteit bewaakt. Bewaak de landschappelijke beeldkwaliteit, ook de uitstraling van de kavels aan de straatzijde.
  - De landschapzone bestaat uit een groene en recreatieve verbinding tussen de westelijke landschapsrand Melkweide met landschapsrand Poort van Midden Gelderland-bedrijventerrein Zuid. Zorg voor een brede zone met water, groen, avontuurlijke speelnatuur, routes en recreatieve mogelijkheden voor wandelaars, ATB'ers, ruiters, fietsers, vissers, schaatsers en kinderen.

Centrum aan de Rivier

- Het doorzetten van het Dorpsplein richting de rivier/uitwaarden.
- Kruising Flessestraat-Kastanjelaan wordt een plein/recreatieknoppunt waar ruimte is voor horeca.
- Vanaf dit plein loopt een wandelbruggetje over de uiterwaard richting het balkon.
- Dit balkon biedt uitzicht over de rivier en geeft de mogelijkheid om de uiterwaarden te verkennen.

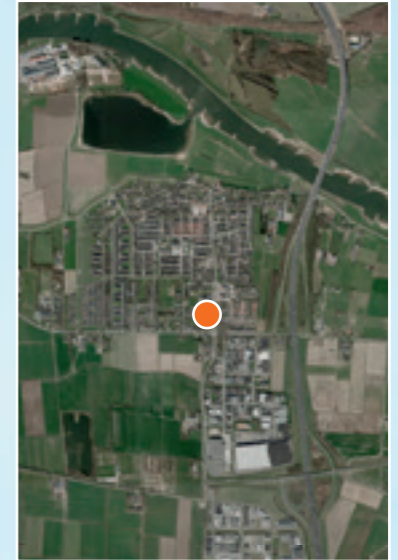

Visie aansluiten op de bestaande omgeving:

- Julianaweg & Boterhoeksestraat.
- Achterkant fijne verkaveling.

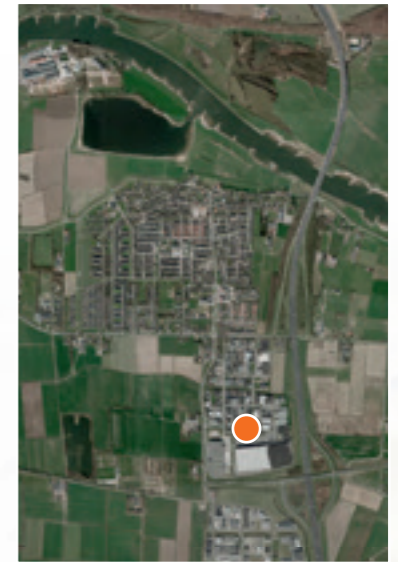
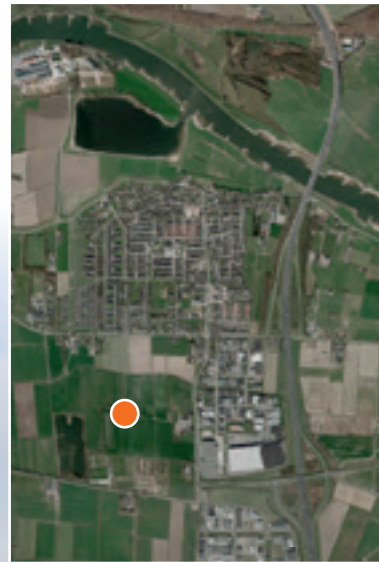
- Flessestraat.
- Parklaan.
  - Sportcomplex en Brede School.

Verrijking parklaan met maatschappelijke functies

- De inbreidingslocatie heeft twee soorten randen: achterkanten van een dorpslint (Julianaweg en Boterhoeksestraat) en de Flessestraat.
- De Flessestraat heeft een parklaan-achtige structuur met bomen, heesters en gras met daaraan gekoppeld enkele grote maatschappelijke functies.
- De inbreidingslocatie brengt deze twee samen: Sportcomplex 't Binnenveld, een sportveld De Brede School en de mogelijkheid van maatschappelijke voorzieningen bij de bebouwing tegenover ruime kavels.
- Tussen deze twee werelden loopt structuur van bebouwing (appartementen) en kleine pleinen/boomgaarden.

Basisstructuur

- Sportpark Bretagne en waterplas worden omzoomd door een groen kader. Hierbinnen kan het sportpark uitbreiden met bijvoorbeeld de tennisvelden;
- Langs de Polderstraat en Boterhoeksestraat komen enkele clusters met grote kavels te liggen, maar wel op dusdanige afstand van elkaar dat er zicht is op het open landschap;
- Dit open landschap bestaat uit een zone voor recreatieve uitloop met daarlangs fietspaden, wandelpaden en ruiterspaden. In dit gebied wordt niet gebouwd;
- De ruimte tussen dit open landschap en het sportpark kan op den duur op verschillende manieren worden ingevuld.

Landgoedwonen

- Eén van de invullingen is het Landgoedwonen: oftewel het creëren van een aantal woongebouwen die refereren aan een landhuis-achtige structuur;
- De open ruimte kan ingevuld worden op verschillende manieren: de schets geeft een stijl aan van rechte (zicht)lijnen met pleinen;
- De verschillende landhuizen zijn semi-openbaar: mensen kunnen over het terrein wandelen en fietsen.

Kasteelwonen

- Deze variant voorziet in een aantal kastelen in een parkachtige zone. Deze kastelen hoeven niet in één fase allemaal gerealiseerd te worden;
- De kastelen bevatten woningen en appartementen en zijn in te richten naar de woningbehoefte die er op dat moment heerst;
- Deze kastelen kunnen verschillend zijn van architectuur, maar passend qua afmetingen en stijl bij Heteren.

- Het bedrijventerrein krijgt een groene omzoming om de grote schaal van het bedrijventerrein af te breken naar een meer dorpschaal;
- De Flessestraat-Polderstraat zijn onderdeel van de parklaan;
- Langs de A50 staan al enkele losse bomen (groepen). De onderplint van deze bebouwing wordt aangevuld met riet langs de sloot. Het blijft zichtbaar welke bedrijven hier zitten;
- De afrit van de A50-N837 loopt langs het gebouw van Kruidvat: hier komt een forse haag-beplanting (bosplantsoen) om de voertuigen te camoufleren. Ook komen hier zuilvormige bomen om de schaal van het gebouw te reduceren en door de vorm van de bomen wordt het een kenmerkende entreeweg die aansluit op de Polderstraat (parklaan).

Aan alle inwoners van het dorp Heteren en aan de Gemeenteraad en het bestuur van de Overbetuwe,

Het is goed te leven in een dorp waarin mensen wonen die ook geven om dat dorp. Mensen die het dorp Heteren nog beter en mooier willen maken en zich willen inzetten voor een leefgemeenschap waarin een ieder zich goed voelt. Een dorp ook waarin kinderen zich kunnen ontplooiën en van een onbezorgde jeugd kunnen genieten.

Als je naar de speerpunten van dit ontwikkelingsplan kijkt, zie je dat het hele plan is doortrokken van ambities in concrete zin die natuurlijk in het oog springen en herkenbaar zijn. Maar je ziet ook en vooral dat de verbeteringen van de sociale samenhang een drijfveer is om de leefbaarheid in Heteren nog verder te verbeteren.

Complimenten dan ook aan de Dorpsraad en al diegenen die betrokken zijn geweest bij de totstandkoming van dat plan, zij allen hebben prachtig werk geleverd! Ik hoop dan ook van harte dat de realisering van dit mooie ambitieuze plan binnen redelijke termijnen zal kunnen plaatsvinden.

Henk Palm, oud burgemeester van Heteren

1. Door verbinden meer beweging

- 1.1. Met elkaar online in gesprek blijven over Heteren
- 1.2. De peperbus van Heteren
- 1.3. Verenigingsleven versterken door samenwerking
- 1.4. Ontdek de geheimen van Heteren
- 1.5. Bewonder artistiek Heteren
- 1.6. Chillen in de jongerenhuiskamer

2. Van jong tot oud

Jongeren willen elkaar ontmoeten

- 2.1. Jongerensoos Insula aanpakken
- 2.2. Aanwijzen van drie jongerenontmoetingsplaatsen

Activiteiten om jong en oud te verbinden met het dorp

- 2.3. Activiteitenplan van Jong tot Oud
- 2.4. Informeel samenkomen senioren

Kinderen willen onbezorgd kunnen spelen en sporten om de hoek

- 2.5. Voetbalveld aan de Kamperfoeliestraat verbeteren en geschikt maken voor meer sporten
- 2.6. Multifunctioneel sportveld aan de Schoutenkamp
- 2.7. Multifunctioneel sportveld naast het sportcomplex 't-Binnenveld
- 2.8. Trapveldje achter de Klimboomschool
- 2.9. Pannavelden voor Melkweide zuid en noord

Jong en oud wil sport beleven in en om het dorp

- 2.10. Skatebaan gebruikersvriendelijker maken
- 2.11. ATB-route uitzetten
- 2.12. Buitensport / fitnessstoestellen
- 2.13. Beachvolleybalveld bij de recreatieplas
- 2.14. Cool Nature eiland aan de zuidoever Randwijkse Waarden

3. Bereikbaar en toegankelijk

Dorpse herinrichting van asfalt naar klinkers voor een veilige en passende woonomgeving

- 3.1. Herinrichting Kastanjelaan en Randwijkse Rijndijk (binnen bebouwde kom)
- 3.2. Herinrichting Julianaweg
- 3.3. Herinrichting Onze Lieve Vrouwe straat en Dorpsstraat

Dorps verkeersontsluitingsplan voor een veilig dorp met minder snelverkeer

- 3.4. Herinrichting Flessestraat (ter hoogte van de Brede School)
- 3.5. Ombuigen verkeersintensiteit van Flessestraat naar Boterhoeksestraat
- 3.6. Herinrichting Boterhoeksestraat
- 3.7. Herinrichting Kamperfoeliestraat

Fietsroutes veilig en aangenaam voor scholier, recreant en werkenden

- 3.8. Fietspadenplan

Openbaarvervoer voor iedereen dichtbij huis en werk

- 3.9. Haltespreiding buslijn 53 Arnhem-Wageningen

Optimale leefkwaliteit Heteren voor gezond wonen in Heteren

- 3.10. Fijnstof-afvang beplantingsstrook A50

4. Genieten in en om het dorp

Heteren aan de Rijn geeft ons identiteit

- 4.1. Heteren aan de Rijn
- 4.2. Kunstroute

Groene entree Heteren geeft een passende landschappelijke beleving en goede 1e indruk

- 4.3. Oosterpoorten
- 4.4. Uitstraling dorpstoegangsweg vanaf A50 en Driel verbeteren
- 4.5. Beeld dorpstoegangsweg

Het verbinden van recreatienetwerken (wandelen, fietsen, paardrijden), brengt mensen in beweging

- 4.6. Recreatieplein knooppunt van netwerken
- 4.7. Fiets-, wandel- en ruiter-routes verbinden
- 4.8. Struinpad van het Drielse fietsveer tot Lexkesveer
- 4.9. Wenteltrap (A50-brug) verbinding wandelpadnetwerken Veluwe-Rivierenland

Groen verbindt en laat mensen ontmoeten

- 4.10. Netwerk van parkachtige wandelpaden in dorpskern
- 4.11. Verbindend groen in het dorp
- 4.12. Handhaven dorps straatbeeld

Landschappelijke dorpsrand geeft een beleving van landelijkheid

- 4.13. Agrarische bedrijven: onderhoud en erfbeplanting
- 4.14. Landschappelijke presentatie Kruidvat
- 4.15. Bomen-coulisse Papierfabriek Renkum

5. Ontspannen wonen en leven

Ontwikkeling omgeving Heteren centrum zorgt voor een leefbaar dorp, waar wij onder andere onze boodschappen willen doen

- 5.1. Voltooiing dorps hart
- 5.2. Winkelaanbod vergroten
- 5.3. Inbrei-woonlocatie Flessestraat west

Wij willen goed bereikbare faciliteiten voor o.a. gezondheid en sport op de Flessestraat dorpsvoorzieningenstraat

- 5.4. Flessestraat dorpsvoorzieningenstraat
- 5.5. Telijnszorg Gezondheidscentrum

Het ontwikkelen van passende elementen die bijdragen aan een levendig dorps hart

- 5.6. Carillon in dorps hart en fontein op dorpsplein

Sporten verbinden, concentreren en stimuleren op sportcomplex 't Binnenveld en Sportpark Bretagne

- 5.7. Uitbreiden Sportpark Bretagne en concentratie van buitensportvoorzieningen
- 5.8. Uitbreiden sportcomplex 't Binnenveld en concentratie van binnensportvoorzieningen

Betaalbare huurwoningen en woningen voor starters en senioren voor een toegankelijk Heteren

- 5.9. Woningen voor starters en senioren, en betaalbare huurwoningen
- 5.10. Landschap woonzone Heteren zuidrand

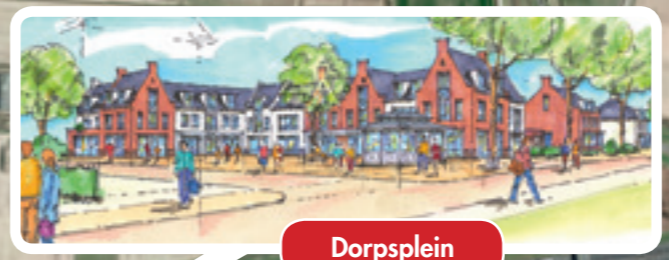

Wandelroute

Wenteltrap A50

Struinpad

Voltooien Dorpshart

Dorpsplein

Jeugd en senioren

Verkeer en openbaar vervoer

Landschap en recreatie

Wonen en Voorzieningen

Uiterwaardenplan

Heteren-Zuidrand

Herinrichting straten

Fietspadenplan

Groen entree

Fijnstof afvang

Oosterpoort Achterstaat viaduct

Kastanjelaan

Flessestraat

Trapveldje achter klimboom

Multifunctioneel sportveld

Jongerensoos Insula

Uitzichtpunt

Beachvolleybalveld

Jongeren ontmoetingsplek

Samenkomen senioren

Kamperfoellestraat

Julianaweg

ATB-route

Voetbalveld Kamperfoellestraat

Pannaveld Melkweide

Buitensport/fitness toestellen

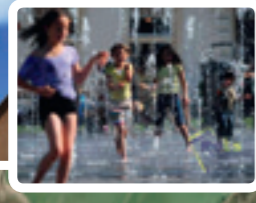
Cool Nature eiland

Boterhoeksestraat

Skatebaan

Heteren Zuidrand

Uiterwaardenplan

Het Dorpsontwikkelingsplan is ontwikkeld door de volgende zes werkgroepen:

1. Dorpsvisie ontwikkeling 'Heteren Overbrug!' (Wat we echt willen);

Ronnie Groenewold, Marinus van der Linde, Bert van Putten, Leslie Hendriks, Esther Jansen, Josien Hissink, Johnny Uytdewilligen.

2. door Verbinden meer Beweging (Sociale Samenleving):

Ondernemers Vereniging Heteren, EHBO-, Badminton-, Gymnastiek-, Judo-, Tennis- verenigingen, Never Forget Them, STUW, gem. Beleidsambtenaren, Dorpsraad Heteren, Fun4Kids, Landgoed Overbetuwe, Couleur Locale, Jongerenwerk, SKAR, SamSammie, drie basis scholen, Peuterspeelzaal, Dorpsplatform Doorwerth, Scouting, Betuwsoorlogmuseum, Smalspoormuseum, 't Wapen van Heteren, De Bongerd, enz.

3. van Jong tot Oud (Jeugd en Senioren):

- Tim Polman, jongeren
- Rik Klokgieters, jongeren
- Daan Kraaijkamp, jongeren
- Berry Burghout, leerkracht Koningin Juliana school
- Roy Vermeulen, Jongerenwerker/deskundige
- Esther Jansen, maatschappelijk werk Stuw
- Marina Astachova, inwoner
- Jolanda Klaver, inwoner
- Ronnie Groenewold, Dorpsraad lid

4. Bereikbaar en toegankelijk (Verkeer en Openbaarvervoer):

- Dirk Jan Niggebrugge, lid Oudercommissie Klimboomschool
- Frank Toet, lid Oudercommissie Haafackersschool
- Leslie Hendriks, inwoner
- Erik Putman, inwoner
- Henk Mulder, verkeerdeskundige Veilig Verkeer Nederland
- Gerard van de Sterre, verkeersdeskundige Arcadis
- Marinus van der Linde, Dorpsraadlid

5. Genieten in en om het dorp (Landschap en Recreatie):

- Roelie van der Weijde, inwoner
- Louis Hoogstraten, Landgoed Overbetuwe
- Petra Vervoort, deskundige (VKK)
- Karel Hulstein, inwoner
- Marian van Putten, Dorpsraadlid

6. Ontspannen wonen en leven (Woningen en Voorzieningen):

- Frits van Aggelen, Planoloog deskundige
- Christ van Bussel, inwoner
- Anne Brouwers, inwoner
- Marja Harkema, inwoner
- Theo Jacobi, inwoner
- Bert Jansen, winkelier
- Cecile de Boer, Dorpsraad lid (t/m voorjaar 2012)

Begeleidingsgroep opdrachtnemer, Dorpsraad Heteren:

- Dorpsraad Heteren; Vereniging Kleine Kernen Gelderland; Coördinator dorpsraden gemeente Overbetuwe

Adviesgroep opdrachtgever, Gemeente Overbetuwe:

- Wethouder Kernenbeleid en beleidsambtenaren gemeente Overbetuwe

Verbeeldingschetsen:

- Joof Tummers en Tom Kraak, Adviesbureau Movares
- Jeroen Langbroek, Adviesbureau Pouderoyen

Strategisch concept:

- Ronnie Groenewold, Roan Advies

Ontwerp brochure en fotografie:

- Myriam en Arjan van de Lagemaat, Bureau Streamers

Social Media:

- Paul Kreuger, Media matters

Redactie:

- Ronnie Groenewold, Sandra Mennen, Marinus van der Linde

Informatie:

Dorpsraad Heteren; Info@dorpsraadheteren.nl
www.dorpsraadheteren.nl

Druk:

- juni 2013; Drukkerij Postmasters Arnhem; oplage 2000 stuks

- Dorps Enquête Heteren
- Verkeerscirculatieplan VVN
- Landschapsplan entree Heteren
- Architectonisch plan landschappelijke presentatie Kruidvat
- Sfeerbeeld gezondheidscentrum eerstelijnszorg
- Landschapsplan dorpshart, Fontein en carillon
- Schetsplan Heteren aan de Rijn & Voltooiing dorpshart.
- Schetsplan landschappelijke woonzone Heteren Zuidrand

Informatie:

Dorpsraad Heteren; Info@dorpsraadheteren.nl
www.dorpsraadheteren.nl